Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Π.Μ.Σ. "Κλασική Φιλολογία"
Τομέας Κλασικής Φιλολογίας
Εργαστήριο Κλασικής Φιλολογίας
Εργαστήριο Αρχαίας Ελληνικής και
Λατινικής Γλώσσας

8ο
ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ & ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΔΙΔΑΚΤΟΡΩΝ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

Ιωάννινα
19 - 20 Μαΐου 2023

Αίθουσα ΦΑ3
Τμήμα Φιλολογίας
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

ΒΙΒΛΙΟ ΠΕΡΙΛΗΨΕΩΝ

WEB

EMAIL

8th.classics.conf.uoi@gmail.com

Επιστημονική Επιτροπή

Ελένη Γκαστή, Καθηγήτρια Αρχαίας Ελληνικής και Λατινικής Φιλολογίας

Βασίλειος Παππάς, Επίκουρος Καθηγητής Λατινικής Φιλολογίας

Παναγιώτης Αθανασόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής Αρχαίας Ελληνικής και Λατινικής Φιλολογίας

Οργανωτική Επιτροπή

Βασιλική Αγόρη, Υποψήφια Διδάκτωρ Λατινικής Φιλολογίας

Στεφανία Αντωνιάδου, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Κλασικής Φιλολογίας

Δέσποινα Νεοφύτου, Υποψήφια Διδάκτωρ Λατινικής Φιλολογίας

Βασίλειος Παπαγεωργίου, Υποψήφιος Διδάκτωρ Λατινικής Φιλολογίας

Ελένη Παπαδημητρίου, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Κλασικής Φιλολογίας

Βασιλική Τζιόρα, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Κλασικής Φιλολογίας

Ευάγγελος Τσούμπος, Μεταπτυχιακός Φοιτητής Κλασικής Φιλολογίας

Φωτογραφία εξωφύλλου

Feuerbach, A. (1869), *Das Gastmahl del Plato*, λάδι σε μουσαμά: 295 x 598 cm, Μουσείο Staatliche Kunsthalle, Karlsruhe, Γερμανία

Περιεχόμενα

Πρόλογος 3
Πρόγραμμα Συμποσίου 4
Αγόρη Βασιλική 9
Αντωνόπουλος Γεώργιος 10
Βλάχος Ευάγγελος 12
Bru Mathilde 15
Γερογιάννη Λαμπρινή 17
Γκοτζαμπασοπούλου Φωτεινή 19
Ευσταθιάδη Κωνσταντίνα-Χριστίνα 21
Ζαφειρόπουλος Κωνσταντίνος-Μάριος 23
Κακατσίδας Κωνσταντίνος 25
Κακίας Φραγκίσκος 27
Κοψάρης Κοσμάς 29
Λαβδανίτης Κωνσταντίνος 31
Lanza Michele-Ambrogio 32
Μαλισόβας Άγγελος 34
McIlroy Adam 36
Μιχαλακάκης Μιλτιάδης 38
Μπάρκα Κωνσταντίνα 40
Μπατσαλιά Ιωάννα 42
Neophytou Despoina 44
Norris Mike 46
Ντούμα Σταυρούλα 48
Παπαγεωργίου Βασίλειος 50
Παπαδημητρίου Ελένη 52
Pavlidou-Elamin Marina 54
Τρίγκη Αλεξία 56
Τσούμπος Ευάγγελος 58
Χούκη Μαρίνα 59
Βιογραφικά σημειώματα εισηγητών 62

Πρόλογος

Το παρόν εγχειρίδιο περιλαμβάνει τις 27 περιλήψεις των ανακοινώσεων, οι οποίες αξιολογήθηκαν από την επιστημονική επιτροπή και πρόκειται να παρουσιαστούν στη διάρκεια του 8ου Συμποσίου Μεταπτυχιακών Φοιτητών & Υποψηφίων Διδακτόρων Κλασικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, το οποίο θα πραγματοποιηθεί στις 19 και 20 Μαΐου 2023.

Ως οργανωτική επιτροπή θα θέλαμε να διευκρινίσουμε ότι τυχόν λάθη, αστοχίες ή αβλεψίες της εκάστοτε περίληψης, καθώς και ζητήματα έλλειψης πρωτοτυπίας, λογοκλοπής ή άλλων νομικών και ακαδημαϊκών παραβάσεων επιβαρύνουν αποκλειστικά και μόνο τον αντίστοιχο γράφοντα. Παράλληλα, δηλώνουμε ότι οι απόψεις του κάθε συγγραφέα δεν υιοθετούνται από την οργανωτική και επιστημονική επιτροπή του Συμποσίου.

Τέλος, οι τίτλοι των περιοδικών ακολουθούν τον κατάλογο συντομογραφιών της *L'Année Philologique.*

Η οργανωτική επιτροπή

Πρόγραμμα Συμποσίου

Παρασκευή 19 Μαΐου 2023

9:00 – 9:30 Χαιρετισμοί του Προέδρου του Τμήματος Φιλολογίας καθηγ. Αλέξανδρου Αλεξάκη, της Διευθύντριας του Π.Μ.Σ. «Κλασική Φιλολογία» καθηγ. Αθανασίας Ζωγράφου και της Διευθύντριας του Τομέα Κλασικής Φιλολογίας και των Εργαστηρίων Κλασικής Φιλολογίας και Αρχαίας Ελληνικής και Λατινικής Γλώσσας καθηγ. Ελένης Γκαστή.

Συνεδρία Α΄ - Ο Άρατος και η πρόσληψή του
Πρόεδρος: Στεφανία Αντωνιάδου

9:30 – 9:50 **Μπάρκα Κωνσταντίνα**: Όψεις του Δία στα *Φαινόμενα* του Αράτου και στον *Ὕμνο εἰς Δία* του Κλεάνθη
9:50 – 10:10 **Παπαδημητρίου Ελένη**: Η κριτική του Ιππάρχου στον Άτταλο (Ιππαρχ. *Τῶν Ἀράτου και Εὐδόξου Φαινομένων ἐξήγησις* 1.8 Manitius)
10:10 – 10:20 Συζήτηση
10:20 – 10:30 Διάλειμμα

Συνεδρία Β΄ - Ελληνικές μεταφράσεις λατινικής ποίησης
Πρόεδρος: Ευάγγελος Τσούμπος

10:30 – 10:50 **Παπαγεωργίου Βασίλειος**: *Κι' ἄσβυστη μόνον στιὰ νὰ λάμπῃ 'ς τὴ γωνιὰ μου*: όψεις της μεταφραστικής ποιητικής του Νικόλαου Κογεβίνα στην *Ελεγεία* 1.1 του Τιβούλλου
10:50 – 11:10 **Αγόρη Βασιλική**: Η μετάφραση του *Carm*. 3.10 του Ορατίου από τον Ιωάννη Γρυπάρη
11:10 – 11:20 Συζήτηση
11:20 – 11:30 Διάλειμμα

Συνεδρία Γ΄ - Ο Οβίδιος και η πρόσληψή του
Πρόεδρος: Βασιλική Τζιόρα

11:30 – 11:50 **Μπατσαλιά Ιωάννα**: Η έμφυλη ρευστότητα στις *Μεταμορφώσεις* του Οβιδίου

11:50 – 12:10 **Γκοτζαμπασοπούλου Φωτεινή**: Η ιστορία του Νάρκισσου στις *Μεταμορφώσεις* του Οβιδίου και η πρόσληψή της από το μυθιστόρημα *Το πορτρέτο του Ντόριαν Γκρέι* του Όσκαρ Γουάιλντ

12:10 – 12:30 **Μιχαλακάκης Μιλτιάδης**: Η αξιοποίηση του δραματικού μονολόγου στην αφήγηση: Τα παραδείγματα του Οβιδίου (*Fasti*) και του T. S. Eliot (*The Waste Land*)

12:30 – 12:45 Συζήτηση

12:45 – 13:00 Διάλειμμα

Συνεδρία Δ΄ - Ο έρωτας στην κλασική γραμματεία
Πρόεδρος: Στεφανία Αντωνιάδου

13:00 – 13:20 **Χούκη Μαρίνα**: Ο έρως ως αγών στον Οβίδιο: Σύγκριση των ερωτικών ιστοριών του Ιππομένη και της Αταλάντης (Οβιδ. *Μετ*. 10.560-707) και του Ακόντιου και της Κυδίππης (Οβιδ. *Ηρ*. 20-21)

13:20 – 13:40 **Ευσταθιάδη Κωνσταντίνα-Χριστίνα**: Το δίπολο έρωτας-σωφροσύνη στο μυθιστόρημα του Αχιλλέα Τάτιου: *Τα κατά Λευκίππην και Κλειτοφώντα*

13:40 – 13:50 Συζήτηση

13:50 – 16:00 Μεσημεριανό Διάλειμμα

Συνεδρία Ε΄ - Ελληνιστική γραμματεία
Πρόεδρος: Ελένη Παπαδημητρίου

16:00 – 16:20 **Αντωνόπουλος Γεώργιος**: Ο Αριστοτέλης στο 7ο βιβλίο των *Δειπνοσοφιστών* του Αθήναιου: Ο κατάλογος των ψαριών

16:20 – 16:40 **Ντούμα Σταυρούλα**: Σπεύδε βραδέως: τα όχι και τόσο νωχελικά ζώα στο ελληνιστικό έπος και το νέο φορμουλαϊκό δίκτυο

16:40 – 16:50 Συζήτηση

16:50 – 17:00 Διάλειμμα

Συνεδρία ΣΤ΄ - Archaic Greek and Latin poetry
Chair: Despoina Neophytou

17:00 – 17:20 **Pavlidou-Elamin Marina**: A synaesthetic reading of Sappho's poetry

17:20 – 17:40 **McIlroy Adam**: Terence, Master of Laughter: Getting the Joke of the Terentian Prologue

17:40 – 17:50 Συζήτηση

17:50 – 18:00 Διάλειμμα

Συνεδρία Ζ΄ - Ρωμαϊκό δίκαιο
Πρόεδρος: Αναστασία Ψωμιάδου

18:00 – 18:20 **Κακατσίδας Κωνσταντίνος**: Η ηγεμονία του Τιβερίου: παραδείγματα *iudicia maiestatis*

18:20 – 18:40 **Neophytou Despoina**: Magic in Roman court: Discussing Rome's perception of magic through trials found in the *Res Gestae* of Ammianus Marcellinus

18:40 – 18:50 Συζήτηση

18:50 – 19:00 Διάλειμμα

Προσκεκλημένη Ομιλία
Πρόεδρος: Δέσποινα Νεοφύτου

19:00 – 19:40 **Ανδρέας Σεραφείμ**: *Ζῷον γελαστικόν*: Τεχνικές και όρια της κωμικής ύβρεως στο αττικό δικαστήριο

19:40 – 20:00 Συζήτηση

20:30 Τέλος της 1ης ημέρας του Συμποσίου

Σάββατο 20 Μαΐου 2023

Συνεδρία Η΄ - Νεότερες προσεγγίσεις στην Κλασική Φιλολογία
Πρόεδρος: Βασιλική Αγόρη

9:00 - 9:20 **Λαβδανίτης Κωνσταντίνος**: Μίμος και Παντομίμα στον Κάτουλλο: επιτελεστικά στοιχεία στα ποιήματα 37 και 63

9:20 – 9:40 **Κοψάρης Κοσμάς**: Ερμηνευτικές προσεγγίσεις της φελινικής πρόσληψης του *Satyricon* του Πετρωνίου

9:40 – 10:00 **Μαλισόβας Άγγελος**: Προσεγγίζοντας μετακειμενικά τον Βοήθιο: η θεωρία των Οντολογιών και το TEI XML στη χειρόγραφη παράδοση του *De Institutione Musica*

10:00 – 10:15 Συζήτηση

10:15 – 10:30 Διάλειμμα

Συνεδρία Θ΄ - Late Greek and Latin Literature and Language
Chair: Despoina Neophytou

10:30 – 10:50 **Bru Mathilde**: The Ancient Greek dialects in the Second Sophistic: evidence from the Atticist Lexica

10:50 – 11:10 **Norris Mike**: The inclusive eternity of Zeno of Verona

11:10 – 11:30 **Lanza Michele-Ambrogio**: Challenging the Platonic theory of the soul: *Severus, the faculties of the soul and the διάστασις*.

11:30 – 11:45 Συζήτηση

11:45 – 12:00 Διάλειμμα

Συνεδρία Ι΄ - Λατινική ποίηση της Ύστερης Αρχαιότητας
Πρόεδρος: Βασίλειος Παπαγεωργίου

12:00 – 12:20 **Γερογιάννη Λαμπρινή**: *Alcestis Barcinonensis*: μία προσέγγιση της ειδολογικής ταυτότητας του ποιήματος

12:20 – 12:40 **Τσούμπος Ευάγγελος**: Ζητήματα εσωτερικής ποιητικής στο έργο *Ephemeris* του Αυσονίου

12:40 – 12:50 Συζήτηση

12:50 – 16:00 Διάλειμμα

Συνεδρία ΙΑ΄ - Φιλοσοφία και ψυχολογία
Πρόεδρος: Βασιλική Αγόρη

16:00 – 16:20 **Τρίγκη Αλεξία**: Τα *μελαγχολικά νοσήματα* στο αριστοτελικό corpus

16:20 – 16:40 **Ζαφειρόπουλος Κωνσταντίνος-Μάριος**: Οι φιλοσοφικές καταβολές της Γνωσιακής Συμπεριφορικής Ψυχοθεραπείας (CBT): Συγκριτική μελέτη των θεωρητικών, δομικών και μεθοδολογικών χαρακτηριστικών της Φιλοσοφίας του Μάρκου Αυρήλιου και της Γνωσιακής Συμπεριφορικής Ψυχοθεραπείας (CBT)

16:40 – 16:50 Συζήτηση

16:50 – 17:00 Διάλειμμα

Συνεδρία ΙΒ΄ - Η *Αινειάδα* και η πρόσληψή της
Πρόεδρος: Τσούμπος Ευάγγελος

17:00 – 17:20 **Βλάχος Ευάγγελος**: Αναζητώντας την τραγική διάσταση ενός ομηρικού επεισοδίου στην αρχή της *Αινειάδας*

17:20 – 17:40 **Κακίας Φραγκίσκος**: Οβιδίου *Αἰνειάς*: Η δεξίωση της *Αινειάδας* και των *Αργοναυτικών* στη «μικρή Αινειάδα» (Μετ. 13 & 14) από άποψη μοτίβων και αφηγηματικών τεχνικών

17:40 – 17:50 Συζήτηση

17:50 Απολογισμός και κλείσιμο του Συμποσίου

Αγόρη Βασιλική
Υποψήφια Διδάκτωρ – Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
vasilikhagorh@hotmail.com

Η μετάφραση του *Carm.* 3.10 του Ορατίου από τον Ιωάννη Γρυπάρη

Λέξεις – Κλειδιά: Οράτιος, *Carmen* 3.10, μετάφραση, Ιωάννης Γρυπάρης, λατινική λυρική ποίηση

Η μελέτη των ελληνικών μεταφράσεων έργων της λατινικής λογοτεχνίας είναι ένα θέμα που απασχολεί τους φιλολόγους ιδιαιτέρως τα τελευταία χρόνια. Η έρευνα αφορά και τις τρεις περιόδους μεταφραστικής παραγωγής, δηλαδή: α) τις αρχαίες ελληνικές αποδόσεις λατινικών έργων που παρήχθησαν κατά την Ύστερη Αρχαιότητα, β) τις βυζαντινές μεταφράσεις λατινικών έργων κατά το Ύστερο Βυζάντιο και γ) τις ελληνικές μεταφράσεις που παρήχθησαν κατά τη μεταβυζαντινή περίοδο και κυρίως κατά τον 19ο και τις αρχές του 20ου αιώνα. Η παρούσα ανακοίνωση εντάσσεται στην τελευταία περίοδο μεταφραστικής παραγωγής, και πιο συγκεκριμένα στις ελληνικές μεταφράσεις λατινικής ποίησης που παρήχθησαν κατά τον 19ο αιώνα. Ο Οράτιος (μαζί με τον Βεργίλιο και τον Οβίδιο) ήταν από τους Ρωμαίους ποιητές που μεταφράστηκαν αρκετά στα Ελληνικά, γεγονός πολύ λογικό, καθώς ποιήματά του εντάσσονταν στα curricula του ελληνικού Γυμνασίου και του Πανεπιστημίου. Η γλώσσα αυτών των μεταφράσεων ήταν το επίσημο γλωσσικό όργανο της εκπαίδευσης της εποχής, η καθαρεύουσα. Ωστόσο πλάι σ' αυτές τις μεταφράσεις, ανιχνεύονται και άλλες ελληνικές αποδόσεις μεμονωμένων ποιημάτων (στη δημοτική και την καθαρεύουσα), οι οποίες φιλοξενούνται σε λογοτεχνικά περιοδικά και εφημερίδες εκείνης της περιόδου. Τα μεταφράσματα αυτά διαβάζονται ως αυθύπαρκτα λογοτεχνήματα και είναι προσανατολισμένα στο σύγχρονο αναγνωστικό τους κοινό (target – oriented translation).

Στην παρούσα εισήγηση εξετάζεται η νεοελληνική απόδοση του Hor. *Carm*. 3.10 από τον φιλόλογο, μεταφραστή και ποιητή από τη Σίφνο Ιωάννη Γρυπάρη, η οποία δημοσιεύεται στην εφημερίδα *Τό Ἄστυ* το 1896. Μερικά από τα ζητήματα που θα εξεταστούν είναι η γλώσσα, το ύφος και το μέτρο της ελληνικής απόδοσης, οι μεταφραστικές τεχνικές (π.χ. προσθήκες ή παραλείψεις λέξεων, αναλύσεις μετοχών κ.ά.) και ο βαθμός αποδέσμευσης του μεταφραστή από το πρωτότυπο (οι παρεμβάσεις του, η πολιτογράφηση του νέου κειμένου, η απόπειρα διασκευής του κλπ.). Επίσης, θα

αναζητηθούν οι λόγοι που τον οδηγούν στη μετάφραση του συγκεκριμένου ποιήματος, καθώς επίσης και το αναγνωστικό κοινό στο οποίο απευθύνεται.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Γραμμενίδης, Σ. – Τ. Δημητρούλια – Ε. Κουρδής – Ε. Λουπάκη – Γ. Φλώρος (2015), *Διεπιστημονικές προσεγγίσεις της μετάφρασης*, Αθήνα. Διαθέσιμο μέσω: https://repository.kallipos.gr/handle/11419/3901 [Τελευταία ανάκτηση: 4/3/2023].

Γρόλλιος, Κ. (1998), *Οράτιος Ωδές. Βιβλίο ΙΙΙ*, Αθήνα.

Γρυπάρης, Ι. (1896), «Στὴν Λύκην [Κατὰ τὸν Ὁράτιον]», *Τὸ Ἄστυ* 2124, αρ. φύλλου 8, χ.α.

Κακριδής, Ι. Θ. ([6]2008), *Το μεταφραστικό πρόβλημα*, Αθήνα.

Κεντρωτής, Γ. (1996), *Θεωρία και πράξη της μετάφρασης*, Αθήνα.

Μήσιου, Β. (2013), *Περί μεταφράσεως ποιητών: θεωρητικές τοποθετήσεις Ελλήνων ποιητών του 19ου και 20ου αιώνα και η επίδρασή τους στο μεταφραστικό τους έργο*, Διδ. Δ., Θεσσαλονίκη.

Μπάνου-Τσιάμη, Θ. (2003), *Έλληνες Λατινομαθείς Λόγιοι (1204-1980)*, Διδ. Δ., Θεσσαλονίκη.

Nisbet, R. G. M. & N. Rudd (2004), *A Commentary on Horace Odes III*, Oxford.

Αντωνόπουλος Γεώργιος
Υποψήφιος Διδάκτωρ – Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών
gantwnopoulos89@gmail.com

Ο Αριστοτέλης στο 7ο βιβλίο των *Δειπνοσοφιστών* του Αθήναιου: Ο κατάλογος των ψαριών

Λέξεις – Κλειδιά: Αριστοτέλης, Αθήναιος, *Δειπνοσοφιστές*, Αποσπάσματα, Κατάλογος Ψαριών

Οι *Δειπνοσοφιστές* του Αθήναιου είναι ένα από τα πιο γνωστά συμποτικά έργα της ύστερης αρχαιότητας, στο οποίο ο Ρωμαίος Λαρήνσιος από την τάξη των ιππέων, άνθρωπος με υψηλή μόρφωση, φιλοξένησε σε δείπνο στο σπίτι του τριάντα

ανθρώπους διαφόρων ειδικοτήτων και επαγγελμάτων (νομικοί, φιλόλογοι, φιλόσοφοι, ποιητές, μουσικοί, γιατροί), οι οποίοι ονομάζονται στο σύνολό τους, συνοπτικά, σοφιστές. Επομένως το σύγγραμμα εντάσσεται στη συμποτική λογοτεχνία. Η θεματολογία του συμποσίου ποικίλει και αφορά θέματα αρχαιογνωσίας, ιστορίας της λογοτεχνίας, ζητήματα αναφορικά με τη μουσική, το τραγούδι, τον χορό, τη φιλοσοφία, τη γαστρονομία, τα κρασιά, τα παιχνίδια, τη σεξουαλική ηθική, τις εταίρες κ.α.. Παράλληλα το έργο αποτελεί σημαντικό φορέα παράδοσης πολυάριθμων αποσπασμάτων διάφορων προγενέστερων διανοουμένων, μεταξύ των οποίων και του Αριστοτέλη -και κυρίως των εξωτερικών του λόγων-. Το παρόν πόνημα εστιάζει στα αριστοτελικά αποσπάσματα που διασώζει το κείμενου του Ναυκρατίτη. Ο Αθήναιος σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να θεωρηθεί ένας συγγραφέας χωρίς κρίση, που απλώς έχει γνώση μιας σειράς θεωρητικών έργων της αρχαιότητας. Είναι πολύ προσεκτικός και σχολαστικός στα παραθέματα του. Τίποτα δεν γίνεται στην τύχη. Η επιλογή των συγγραφέων, των έργων και των βιβλίων αναλόγως της θεματικής της συζήτησης, οι χαρακτηρισμοί κυρίως με τη χρήση επιθέτων για εκείνους, η κριτική στην ορολογία και τη μέθοδο των συγγραφέων, η σειρά κατάταξης τους έναντι άλλων συγγραφέων, ακόμα και ο τρόπος της αναφοράς σηματοδοτούν κάτι για τον συγγραφέα των *Δειπνοσοφιστών*. Πρέπει να θεωρείται βέβαιο πως ήταν γνώστης των θεμάτων στα οποία παραπέμπει. Στο έβδομο βιβλίο του μεγάλου αυτού συμποτικού έργου παρουσιάζεται ο λεγόμενος «κατάλογος των ψαριών». Οι συνομιλητές στο σημείο αυτό, επιθυμώντας να καταλογογραφήσουν τα γνωστά εδώδιμα ψάρια χρησιμοποιούν ως σχεδόν απόλυτη αυθεντία τα βιολογικά έργα του Αριστοτέλη. Το παρόν πόνημα επιδιώκει να αναφερθεί στον κατάλογο αυτόν και στον ρόλο που διαδραματίζει ο Αριστοτέλης στο συγκεκριμένο κεφάλαιο των *Δειπνοσοφιστών*. Επιδιώκει τέλος να απαντήσει σε ερωτήματα που αφορούν στην ιδεολογική πρόσληψη του Σταγειρίτη φιλοσόφου από τον Αθήναιο, να εντάξει αποσπάσματα που λαθεμένα έχουν αποδοθεί σε άλλους τίτλους συγγραμμάτων από τον Ναυκρατίτη στο σωστό πλαίσιο και να αναφέρει τυχόν σωσμένα αποσπάσματα τα οποία ανήκουν σε έργα που δεν έχουν διασωθεί μέχρι τις μέρες μας.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Jacob, C. (2013), *The Web of Athenaeus Hellenic Studies 61*, (μτφρ. A. Papaconstantinou), Washington.

Κάλφας, Β. (2015), *Η φιλοσοφία του Αριστοτέλη*, Αθήνα.

Kroh, P. (1996), *Λεξικό Αρχαίων Συγγραφέων Ελλήνων και Λατίνων*, (μτφρ. Δ. Λυπουρλής & Λ. Τρομάρας), Θεσσαλονίκη.

Λυπουρλής, Δ. (1986), *Αριστοτελικά Μελετήματα*, Αθήνα.

Mayhew, R. (2020), "Athenaeus' *Deipnosophistae* 7 and Aristotle's lost Zoïka or On Fish", στο A. P. Mesquita – S. Noriega-Olmos – C. Shields (edd.), *Revisiting Aristotle's Fragments: New Essays on the Fragments of Aristotle's Lost Works*, Berlin, 109-139.

Montanari, F. (2008), *Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Λογοτεχνίας: Από τον 8 ο αι. π.Χ. έως τον 6 ο αι. μ.Χ.*, (επιμ. Δ. Ιακώβ & Α. Ρεγκάκος), (μτφρ. Σ. Κουτράκης – Δ. Κουκουζίκα – Κ. Σιββά), Θεσσαλονίκη.

Olson, D. (2018), "Athenaeus Fragments of non-Fragmentary Prose Authors and their Implications", *AJPh* 139: 423-450.

Romeri, L. (2000), "The λογόδειπνον: Athenaeus between Banquet and Anti-Banquet", στο D. Braund & J. Wilkins (edd.), *Athenaeus and his World*, Exeter, 256-271.

Wilkins, J. – D. Harvey – M. Dobson (1995), *Food in antiquity*, Exeter.

Wilkins, J. (2000), "Dialogue and Comedy: The Structure of the *Deipnosophistae*", στο D. Braund. & L. Wilkins (edd.), *Athenaeus and his World*, Exeter, 23-37.

_____ (2008), "Athenaeus the Navigator", *JHS* 128: 132-152.

Yun, L. T. (2000), "The Walking Library: The Performance of Cultural Memories", στο D. Braund & J. Wilkins (edd.), *Athenaeus and his World*, Exeter, 111-123.

Βλάχος Ευάγγελος
Υποψήφιος Διδάκτωρ – Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών
vlachosvagos@yahoo.com

Αναζητώντας την τραγική διάσταση ενός ομηρικού επεισοδίου στην αρχή της *Αινειάδας*

Λέξεις – Κλειδιά: εικονοποιία καταιγίδας, Πακούβιος, Άκκιος, Σοφοκλής, τραγωδία

Το πρώτο βιβλίο της *Αινειάδας* μετά το προοίμιο ξεκινά κατά τον ομηρικό τρόπο in medias res, δείχνοντας στον αναγνώστη την αναχώρηση των Τρώων από τη

Σικελία με κατεύθυνση την Ιταλία. Μετά τον οργισμένο μονόλογο της Ήρας και την επακόλουθη επίσκεψή της στον Αίολο, με σκοπό να ζητήσει από τον τελευταίο να εξαπολύσει τους ανέμους και να συντρίψει τον τρωικό στόλο, ο αναγνώστης έρχεται αντιμέτωπος με ένα σταθερό επεισόδιο της επικής παράδοσης, την καταιγίδα. Το πρώτο αυτό μεγάλο επεισόδιο του έπους συνεχίζει τον παρατεταμένο υπαινιγμό στον ομηρικό – ηρωικό κόσμο, κυρίως της *Οδύσσειας*, αλλά ταυτόχρονα και ξαφνιάζει τον αναγνώστη, καθώς η βεργιλιανή καταιγίδα δεν έχει προηγούμενο ως προς τη βιαιότητα και τη σφοδρότητά της, παρασέρνοντας τον αναγνώστη σε μια δίνη πάθους. Ο Βεργίλιος παρουσιάζει τους ανέμους με χαρακτηριστικά Γιγάντων και Τιτάνων, των οποίων η σύγκρουση δεν διαταράζει απλώς τη θάλασσα, αλλά αποτελεί μια κοσμικών διαστάσεων καταιγίδα, που απεικονίζεται ως μια εξάρθρωση των θεμελίων του φυσικού κόσμου. Αυτό το επεισόδιο στην αρχή του έργου έχει προγραμματικό χαρακτήρα, καθώς εισάγει τον αναγνώστη σε ένα από τα βασικά θέματα που διατρέχουν το ποίημα, τη διαπάλη του furor, που συμβολίζεται από τους ανέμους και την Ήρα, με το imperium – pietas, που ενσαρκώνεται από τον Ποσειδώνα και λίγο παρακάτω από τον Δία, οι οποίοι παρουσιάζονται να ελέγχουν τη δαιμονική δύναμη του furor. Έχει αναγνωριστεί στη σχετική βιβλιογραφία η διακειμενική σχέση με την οποία έχει υφάνει ο Βεργίλιος αυτό το επεισόδιο. Πιο συγκεκριμένα, έχει επισημανθεί η παρουσία της καταιγίδας που ξεσηκώνει ο Ποσειδώνας στην πέμπτη ραψωδία της *Οδύσσειας* καθώς και η καταιγίδα που πλήττει τους Αργοναύτες παρασέρνοντάς τους στη Λιβύη στο τέταρτο βιβλίο των *Αργοναυτικών* του Απολλωνίου. Υπάρχει, όμως, ένα κενό στον σχετικό κριτικό λόγο, που αναμφισβήτητα οφείλεται στη φύση του υλικού, αναφορικά με την επίδραση αντίστοιχων σκηνών καταιγίδων από την τραγωδία. Με την παρούσα ανακοίνωση θα επιχειρηθεί να επισημανθεί, με βάση τα αποσπάσματα που έχουμε στη διάθεσή μας, η επίδραση της τραγωδίας, της ελληνικής και κυρίως της ρωμαϊκής, στην περιγραφή της καταιγίδας. Θα εξεταστεί το ερώτημα κατά πόσο ο Βεργίλιος μπορεί να είχε κατά νου την *Clytemnestra* του Άκκιου και κυρίως τον *Teucer* του Πακούβιου και ποιες μπορεί να είναι οι συνδηλώσεις σε επίπεδο τόσο ειδολογικό, όσο πλοκής και νοήματος αυτών των προτύπων για τους Τρώες στο πρώτο βιβλίο.

<u>Ενδεικτική Βιβλιογραφία</u>

Austin, R. G. (2001), *Βεργιλίου Αινειάδος Βιβλίο Ι, Σχόλια*, (μτφρ.-επιμ. Λ. Τρομάρας), Θεσσαλονίκη.

Carvounis, C. (2019), *A Commentary on Quintus of Smyrna Posthomerica 14*, Oxford.

D' Anna, I. (1977), *M. Pacuvii Fragmenta*, Roma.

Dangel, J. (1995), *Accius, Oeuvres (fragments)*, Paris.

Feeney, D. C. (1991), *The Gods in Epic: Poets and Critics of the Classical Tradition*, Oxford.

Fenik, B. (1960), *The Influence of Euripides on Vergil's Aeneid*, Ann Arbor.

Frazer, J. P. (1921), *Apollodorus, The Library,* v. 2, Cambridge – London.

Hardie, P. (1986), *Virgil's Aeneid: Cosmos and Imperium*, Oxford.

Ganz, T. (1993), *Early Greek Myth. A Guide to Literary and Artistic Sources,* v. 2, Baltimore – London.

Gärtner, U. (2005), *Quintus Smyrnaeus und die Aeneis*: *Zur Nachwirkung Vergils in der griechischen Literatur der Kaiserzeit*, Munich.

Heinze, R. (1993), *Virgil's Epic Technique*, (μτφρ. H. Harvey – D. Harvey, – F. Robertson), Bristol.

Otis, B. (1963), *Virgil: A Study in Civilised Poetry*, Oxford.

Pearson, A. C. (1917), *The Fragments of Sophocles,* v. 3, Cambridge.

Pöschl, V. (1950), *The Art of Vergil: Image and Symbol in the Aeneid*, (μτφρ. G. Seligson), Ann Arbor.

Preller, L. & C. Robert ([4]1921-1926), *Griechische Mythologie, 2.3: Die griechische Heldensage, Die großen Heldenepen*, Berlin.

Schierl, P. (2006), *Pacuvius, Die Tragödien, ein Kommentare zu den Fragmenten mit Einleitung, Text und Ubersetzung*, Berlin – New York.

Stabryła, S. (1970), *Latin Tragedy in Virgil's Poetry*, Wrocław – Warszawa – Kraków.

Wigodsky, M. (1972), *Vergil and Early Latin Poetry*, Wiesbaden.

Bru Mathilde
PhD Candidate – University College London
mathilde.bru.20@ucl.ac.uk

The Ancient Greek dialects in the Second Sophistic: evidence from the Atticist Lexica

Keywords: Koine, Atticism, dialects, linguistic variation

The Atticist lexica of the second century CE contain Classical Attic forms alongside their alleged Koiné equivalents, and showcase the attempt by the educated Greek-speaking elite to provide a standard by rejecting forms from every dialect other than Attic. While their authors often make errors in deciding what constitutes Attic, the lexica are nevertheless of great use to the historical linguist, as they demonstrate how dialectal variation was perceived under the Second Sophistic.

Dialectal variation is a topic of considerable concern to the lexicographers: for example, rejected Ionic forms comprise 10% of glosses in Phrynichus' *Ecloga*. However, their understanding differs from our own modern delineation of the Ancient Greek dialects. Most significantly, they accept Homer, in addition to the canonised Attic orators and tragedians, as a model for the Atticising writer to follow. The concept of dialect in this period was not geographic, but literary and cultural, and more akin to register. For example, Ionic forms are often described as ποιητικός, which suggests that the forms were linked, in the minds of the lexicographers, to the types of texts in which they were used, rather than to a particular geographical region. When they discuss the dialects, they discuss the literary dialects, not how their contemporaries in other parts of Greece spoke. Literary and linguistic preferences are subjective, and can trigger strong feelings, and for this reason the lexicographers, and Phrynichus in particular, writes in an unsubstantiated way about words he considers to be 'un-Attic', claiming to be 'unable to endure' (δυσχεραίνω *Ecl*.32) and 'disgusted' (ἐναυτίασα *Ecl*.172) by certain 'greatly distasteful' (ἀηδὲς πάνυ *Ecl*.332) forms. Despite these differences, the lexicographers also hold themselves to criteria that are familiar to historical linguists when it comes to evaluating dialect usages. For example, they consistently reject uncontracted vowels in favour of their contracted Attic equivalents, geminate -σσ- in favour of Attic -ττ-, and cluster -ρσ- in favour of Attic -ρρ-. This raises the question of what similarities and differences we can find between modern day understanding of the dialects, and the perspective of a second century CE grammarian.

This paper will discuss the evidence for attitudes on dialectal variation in Phrynichus' *Ecloga*, Moeris' Lexicon, and the Lexicon of the 'Antiatticist'. It will examine how the dialect that one used could and did invoke significant para-linguistic associations, notably that of social status, a fact that is evident from the very practice and prescription of Atticism.

Select Bibliography

Bowie, E. L. (1970), "Greeks and Their Past in the Second Sophistic", *P&P* 46: 3-41.

Hajdú, K. & D. Hansen (1998), *Ps.-Herodian, De figuris / Das attizistische Lexikon des Moeris Überlieferungsgeschichte und kritische Ausgabe / Quellenkritische Untersuchung und Edition Aelius Herodianus*, v. 8/9, Berlin – New York.

Fischer, E. (1974), *Die Ekloge des Phrynichos*, Berlin – New York.

La Roi, E. (2022), "The Atticist lexica as a metalinguistic resource for morphosyntactic change in Post-Classical Greek", *JGL* 22: 199-231.

Minon, S. (2014), *Diffusion de l'attique et expansion des 'koinai' dans le Péloponnèse et en Grèce centrale*, Genève.

Probert, P. (2004), "Accentuation in Old Attic, Later Attic and Attic", στο J. H. W. Penney (ed.), *Indo-European Perspectives: Studies in Honour of Anna Morpurgo Davies*, Oxford, 277-291.

Seigel, J. (1993), "Dialect Contact and koineization", *IJSL* 99: 105-121.

Strobel, C. (2009), "The Lexica of the Second Sophistic: Safeguarding Atticism", στο A. Georgakopoulou & M. Silk (edd.), *Standard Languages and Language Standards: Greek, past and present*, Farnham, 93-107.

Swain, S. (1996), *Hellenism and Empire: Language, Classicism and Power in the Greek World, AD 50-250*, Oxford.

Tribulato, O. (2019), "Making the Case for a Linguistic Investigation of Greek Lexicography: Some Examples from the Byzantine Reception of Atticist Lemmas", στο O. Tribulato & E. Passa (edd.), *The Paths of Greek. Literature, linguistics and epigraphy,* Berlin, 241-270.

Trudgill, P. (1986), *Dialects in contact,* Oxford.

Valente, S. (2015), *The Antiatticist: Introduction and Critical edition*, Berlin – Boston.

Vessella, C. (2018), *Sophisticated Speakers: Atticistic pronunciation in the Atticist lexica,* Berlin – Boston.

Γερογιάννη Λαμπρινή
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια – Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
gerogiannil1234@gmail.com

Alcestis Barcinonensis: μία προσέγγιση της ειδολογικής ταυτότητας του ποιήματος

Λέξεις – Κλειδιά: *Alcestis Barcinonensis*, *Άλκηστις* Ευριπίδη, μίμος, *Alcesta*, ειδολογική διεπίδραση, ποιητική Ύστερης Αρχαιότητας.

Η *Alcestis Barcinonensis* είναι ένα ποίημα αγνώστου συγγραφέα αποτελούμενο από 122 εξάμετρους (ίσως περιλάμβανε και δύο επιπλέον στίχους). Η ονομασία του ποιήματος είναι συμβατική και οφείλεται στο γεγονός ότι βρέθηκε σε ένα χειρόγραφο στη Βαρκελώνη το 1979. Δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά (editio princeps) το 1982, ενώ η χρονολογία σύνθεσής του τοποθετείται μεταξύ του 3ου-4ου μ.Χ. αιώνα, ανήκει δηλαδή στη λατινική ποιητική παραγωγή της Ύστερης Αρχαιότητας. Το ποίημα πραγματεύεται την αυτοθυσία της Άλκηστης προκειμένου να μη χάσει ο Άδμητος, ο σύζυγος της, τη ζωή του. Χωρίζεται σε πέντε ενότητες, όσοι είναι και οι χαρακτήρες που λαμβάνουν μέρος σ' αυτό, ενώ ενδιάμεσα υπάρχουν σύντομες αφηγηματικές παρεμβάσεις του ποιητή. Αρχικά, παρατίθεται η προσευχή του Αδμήτου στον Απόλλωνα και στη συνέχεια η απάντηση του μαντείου για τον επικείμενο θάνατό του (1-20) και ακολουθούν οι συζητήσεις του ήρωα με τον πατέρα του (21-42), τη μητέρα του (43-70) και τη σύζυγό του, την Άλκηστη (71-103). Η μόνη που δέχεται να θυσιάσει τη ζωή της είναι η Άλκηστη, η οποία προετοιμάζει η ίδια τον θάνατό της και την κηδεία της (104-124). Φυσικά, πρότυπο του ποιητή είναι η τραγωδία *Άλκηστις* του Ευριπίδη. Ωστόσο στο ποίημα διακρίνονται επιρροές και από άλλα λογοτεχνικά είδη (πρακτική που ήταν πολύ διαδεδομένη στην ποιητική της Ύστερης Αρχαιότητας), γεγονός που καθιστά ασαφή την ειδολογική του ταυτότητα. Στόχος της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση της ειδολογικής διεπίδρασης που συντελείται στο ποίημα (επίδραση της *Άλκηστης* του Ευριπίδη, του βεργιλιανού κέντρωνα *Alcesta*, του επυλλίου, του μίμου κ.ά), ούτως ώστε να προσδιοριστεί με κάποια ακρίβεια η ειδολογική του ταυτότητα. Επίσης, θα αναδειχθεί η πρωτοτυπία του ποιητή στην πρόσληψη του συγκεκριμένου μύθου.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Corsi, S. (1996), "Nota ad *Alcestis Barcinonensis* 83-85", *Athenaeum* 84.1: 247-251.

Hunt, Y. (2008), "Roman pantomime libretti and their Greek themes: The role of Augustus in the Romanization of the Greek Classics", στο E. Hall & R. Wyles (edd.), *New Directions in Ancient Pantomime*, Oxford, 169-184.

Liberman, G. (1998), "L'Alceste de Barcelone", *RPh* 72: 219-231.

Liebermann, W. L. (1993), "Euripides und die Folgen: zur Alcestis Barcinonensis", *WS* 106: 173-195.

Marcovich, M. (1988), *Alcestis Barcinonensis. Text and Commentary*, Leiden – New York – Copenhagen – Köln.

_____ (1998), "*Alcestis Barcinonensis*", *ANRW* 34.4: 3197- 3206.

McGill, S. (2005), *Virgil Recomposed: The Mythological and Secular Centos in Antiquity*, Oxford.

Moreno-Soldevila, R. (2011), "El motivo del lecho conyugal en la *Alcestis Barcinonensis*: dos notas de lectura", *Emerita* 79: 177-188.

Tilg, S. (2012), "On the origins of the modern term 'epyllion'. Some revisions to a chapter in the History of Classical Scholarship", στο M. Baumbach & S. Bär (edd.), *Brill's Companion to Greek and Latin epyllion and its reception*, Leiden, 29–54.

Wasyl, A. M. (2011), *Genres rediscovered: studies in Latin miniature epic, love elegy, and epigram of the Romano-Barbaric Age,* Kraków.

_____ (2020), "The Late Roman Alcestis and the Applicability of Generic Labels to Two Short Narrative Poems", στο F. Hadjittofi & A. Lefteratou (edd.), *The Genres of Late Antique Christian Poetry: Between Modulations and Transpositions*, Berlin – Boston, 169-188.

Γκοτζαμπασοπούλου Φωτεινή
Υποψήφια Διδάκτωρ – Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιο Αθηνών
fwteinigt@gmail.com

Η ιστορία του Νάρκισσου στις *Μεταμορφώσεις* του Οβίδιου και η πρόσληψη της από το μυθιστόρημα. *Το πορτρέτο του Ντόριαν Γκρέι* του Όσκαρ Γουάιλντ

Λέξεις – Κλειδιά: Οβίδιος, *Μεταμορφώσεις*, Νάρκισσος, πρόσληψη, Ντόριαν Γκρέι

Στην παρούσα μελέτη θα αναδείξω το θέμα της επίδρασης της ιστορίας του Νάρκισσου των *Μεταμορφώσεων* του Οβίδιου (3.318-510) στο μυθιστόρημα του Όσκαρ Γουάιλντ *Το πορτρέτο του Ντόριαν Γκρέι*. Ο Νάρκισσος αγαπώντας «άφρων τον εαυτό του» (Οβ. *Met*. 3.425: se cupit inprudens) δικαίωσε το δυσοίωνο υπονοούμενο του μάντη Τειρεσία πως θα φθάσει στα ώριμα γηρατειά του «μόνο αν δεν νογάει ποιος είναι» (3.348: si se non noverit) ο αυτάρεσκος Βοιωτός, λοιπόν, σαγηνευμένος από την εξαίσια γοητεία του ειδώλου του στην πηγή, παραδόθηκε σε λυσσαλέο έρωτα, ενώ πρώτα είχε απορρίψει τον έρωτα κάθε άλλου. Ο άκρατος αυτοθαυμασμός, καθώς και η απάρνησή του να λυτρωθεί από τον καταναγκασμό του ακόμη και όταν αναγνώρισε στο κάτοπτρο τον εαυτό του (3.463 κ.ε.) οδήγησαν τον ίδιο στην τραγική και μοιραία κατάληξη του θανάτου και της συνακόλουθης μεταμόρφωσης του σε λουλούδι (3.404-05, 509) η αυτογνωσία και η παραπλάνηση, ως στοιχεία θεματικής, γίνονται αντικείμενα πραγμάτευσης και στις μεταγενέστερες αρχαίες παραλλαγές (του Κόνωνα του μυθογράφου, του Παυσανία, του Κλήμη από την Αλεξάνδρεια, του Πλωτίνου), που ταυτόχρονα υιοθετούν τα κυρίαρχα μοτίβα του έρωτα, της αντανάκλασης και της ματαιότητας.

Τα μοτίβα αυτά αλλά και πολλά ακόμα είναι εκείνα τα οποία δομούν το μοναδικό μυθιστόρημα του βαθύτατα κλασικιστή και γνώστη κλασικών κειμένων, ειδών και τεχνοτροπιών των αρχαίων Ελλήνων και Ρωμαίων συγγραφέων Όσκαρ Γουάιλντ, στο οποίο ήρωας της αφήγησης είναι ο ακατάσχετα γοητευτικός και ματαιόδοξος νέος Ντόριαν Γκρέι. Ύστερα από λεπτομερειακή μελέτη και των δύο έργων, εντόπισα την επιρροή στον πυρήνα του έργου του Γουάιλντ· εν προκειμένω, τόσο ο Νάρκισσος όσο και ο Ντόριαν εκθειάζουν το κάλλος τους στην αντανάκλασή του, επιδεικνύουν αλαζονεία (μεταξύ άλλων προς την Ηχώ και τη Σίβυλλα Βέην), και ακροβατούν στα όρια της αυτογνωσίας και της αυταπάτης καταλήγοντας σε πτώση (πβλ. αφηγηματικές πρακτικές, όπως εκτεταμένη χρήση ερωτικού-ελεγειακού στοιχείου, μοτίβο locus

amoenus, παράθεση του ονόματος του Νάρκισσου). Μια δεύτερη ανάγνωση των έργων μαρτυρεί την αποτύπωση του καλλιτέχνη στις δύο ιστορίες, ο οποίος και ταυτίζεται στο εκάστοτε έργο με τους δύο συγγραφείς, εξαιρετικά νεωτεριστές για την εποχή τους· άλλωστε, «η μόνωση της αισθητικής ύπαρξης του καλλιτέχνη [στον Οβίδιο] μοιάζει να προδιαγράφει χειρονομίες και στάσεις οικείες στο έργο του Ρίλκε, του Μαλαρμέ, του Βαλερί, του Όσκαρ Γουάιλντ κ.α.» [Παπαγγελής (2010) 154].

Ως σύγχρονος αναγνώστης έχω, επομένως, την πεποίθηση πως ο Γουάιλντ με βασικό του εργαλείο τον αισθητισμό επιτυγχάνει μία ανάπλαση της οβιδιακής ιστορίας του 1ου αι. π.Χ.. Τόσο ο Νάρκισσος, όσο και ο Ντόριαν Γκρέι ενσαρκώνουν την τέλεια εικόνα του μοντέρνου «εγώ».

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Anderson, W. S. (1997), *Ovid's Metamorphoses, Books 1-5*, Oklahoma.

Miller, F. J. (1977), *Ovid: Metamorphoses. I: Books I-VIII; II: Books IX-XV*, Cambridge.

Wilde, O. (2000), *Το Πορτραίτο του Ντόριαν Γκραίυ*, (μτφρ. Δ. Γ. Κικιζάς), Αθήνα.

_____ (2003), *Complete Works of Oscar Wilde*, Λονδίνο.

Τσοχαλής, Θ. (2009), *Οβίδιου Μεταμορφώσεις*, Αθήνα.

Craft, C. (2005), "Come See About Me: Enchantment of the Double in The Picture of Dorian Gray", *Representations* 91: 109-136.

Ellmann, R. (1969), *Oscar Wilde, A Collection of Critical Essay*s, New Jersey.

_____ (2009), *Όσκαρ Ουάιλντ*, (μτφρ. Ε. Παναγού), Αθήνα.

Hardie, P. (2002), *Ovid's poetics of illusion*, Cambridge.

Janan, M. (2009), *Reflections in a Serpent's Eye, Thebes in Ovid's Metamorphoses*, Oxford.

Keefe, R. (1973), "Artist and Model in The Picture of Dorian Gray", *Studies in the Novel* 5: 63-70.

Knox, P. E. (2009), *A Companion to Ovid*, New Jersey.

Pavlock, B. (2009), *The Image of the Poet in Ovid's Metamorphoses*, London.

Rimell, V. (2006), *Ovid's lovers, Desire, Difference and the Poetics Imagination*, Cambridge.

Παπαγγελής, Θ. Δ. (2010), *Σώματα που άλλαξαν την θωριά τους, διαδρομές στις Μεταμορφώσεις του Οβίδιου*, Αθήνα.

Ευσταθιάδη Κωνσταντίνα-Χριστίνα
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια – Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιο Αθηνών
efstathiadik@yahoo.com

Το δίπολο έρωτας - σωφροσύνη στο μυθιστόρημα του Αχιλλέα Τάτιου: *Τα κατά Λευκίππην και Κλειτοφώντα*

Λέξεις – Κλειδιά: έρωτας, σωφροσύνη, κυριαρχία, ειρωνεία, λύση

Η παρούσα εργασία εξετάζει το μοτίβο του έρωτα σε συνάρτηση με το μοτίβο της σωφροσύνης στο μυθιστόρημα του δεύτερου αιώνα προ Χριστού: «Τα κατά Λευκίππην και Κλειτοφώντα» του Αχιλλέα Τάτιου. Η εργασία εστιάζει κυρίως στον ετεροφυλοφιλικό έρωτα του πρωταγωνιστικού ζευγαριού και όχι σε άλλα ζευγάρια που εμφανίζονται κατά τη διάρκεια του έργου (λόγου χάριν Θέρσανδρος - Λευκίππη) ή σε ομοφυλοφιλικούς έρωτες (π.χ. Κλεινίας - Μενέλαος). Όταν εξετάζονται άλλα ζευγάρια (π.χ. Κλειτοφών - Μελίτη ή Λευκίππη - Θέρσανδρος), αυτό συμβαίνει για να θεωρηθεί σε ένα ευρύτερο πλαίσιο η συμπεριφορά του πρωταγωνιστικού ζευγαριού ως προς τη μεταξύ τους σχέση. Η εργασία αφορμάται από τη σύγχρονη έρευνα (Παπαδημητρόπουλος 2015; Bird 2021) και έχει ως στόχο τόσο την ανάδειξη της κυριαρχίας της δύναμης του έρωτα πάνω στη σωφροσύνη, όσο και την απόδειξη ότι σκοπός του συγγραφέα είναι να ειρωνευθεί το κλίμα της σεμνοτυφίας της εποχής και μέσα από το μυθιστόρημά του να υποτιμήσει την επιβολή της σωφροσύνης στα ήθη της κοινωνίας. Το ελληνικό μυθιστόρημα ως είδος ορίζεται φυσικά από το ερωτικό του περιεχόμενο, το οποίο αντιπροσωπεύει μια κεντρική σχέση μεταξύ δύο εραστών, οι οποίοι πρέπει να υπερβούν πολλές σημαντικές δοκιμασίες ώστε να παραμείνουν μαζί. Το συγκεκριμένο έργο λόγω των καινοτομιών του συγγραφέα μοιάζει ιδανικό για τη μελέτη ερωτικών μοτίβων και παράλληλα ξεπερνά τα όρια του είδους του, καθώς είναι γεμάτο με σκανδαλώδεις σκηνές. Το γεγονός αυτό εξηγεί τον λόγο που θεωρήθηκε απαγορευμένο κατά τους Βυζαντινούς χρόνους και συγκεκριμένα την εποχή του Πατριάρχη Φώτιου (820-893 μ.Χ.) και του Λέοντα ΣΤ’ (866-912 μ.Χ.) ως ανήθικο. Στόχο της εργασίας αποτελεί επίσης η ανάδειξη της λύσης της σύγκρουσης των δύο μοτίβων και του τρόπου με τον οποίο αυτή επιτυγχάνεται. Είναι μέσα από το πρόσωπο του Δία που οι αξίες της Αφροδίτης (οι οποίες είναι σύμφωνες με τον έρωτα) και της Άρτεμης (οι οποίες είναι σύμφωνες με τη σωφροσύνη) συγχωνεύονται και γίνονται απόλυτα ενωμένες. Κεντρική ιδέα του μυθιστορήματος είναι ότι το γιατρικό του ερωτικού πόθου είναι ακριβώς η εκπλήρωσή του. Αυτή θα μπορούσε να είναι και η

απάντηση του συγγραφέα στις στωικές θεωρίες που πρέσβευαν τη λογική υπέρ του πάθους και τον έλεγχο των συναισθημάτων.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Anderson, G. (1988), "Achilles Tatius: a new interpretation'', στο R. Beaton (ed.), *The Greek Novel AD 1-1985*, London, 190-193.

Bird, R. (2021), *Sophrosune in the Greek Novel; Reading Reactions to Desire*, London.

Boorsch, J. (1967), "About Some Greek Romances'', *Yale French Studies* 38: 72-88.

Chew, K. (2012), "A Novelistic Convention Reversed: Tyche vs. Eros in Achilles Tatius", *CPh* 107 (1): 75-80.

De Temmerman, K. (2018), "Achilles Tatius'', στο K. De Temmerman & E. van Emde Boas (edd.), *Studies in Ancient Greek Narrative*, v. 4, Leiden, 591-607.

Hilton, J. (2009), "Contemporary elements in Achilles Tatius's 'Leucippe and Clitophon'", *AClass* 52: 101-112.

McGill, S. (2000), "The Literary Lives of a Scheintod: 'Clitophon and Leucippe' 5.7 and Greek Epigram", *CQ* 50 (1): 323-326.

Papadimitropoulos, L. (2015), "Erotic Transgression and Knowledge in Achilles Tatius' *Leucippe and Clitophon*'', *QUCC* 110 (2): 153-173.

Whitmarsh, T. & H. Morales (2001), *Achilles Tatius, Leucippe and Clitophon*, Oxford.

Ζαφειρόπουλος Κωνσταντίνος-Μάριος
Υποψήφιος Διδάκτωρ – Πανεπιστήμιο Πατρών
zafeiropmarios@gmail.com

Οι φιλοσοφικές καταβολές της Γνωσιακής Συμπεριφορικής Ψυχοθεραπείας (CBT): Συγκριτική μελέτη των θεωρητικών, δομικών και μεθοδολογικών χαρακτηριστικών της Φιλοσοφίας του Μάρκου Αυρήλιου και της Γνωσιακής Συμπεριφορικής Ψυχοθεραπείας (CBT)

Λέξεις – Κλειδιά: Μάρκος Αυρήλιος, στωικισμός, θεραπεία, Γνωσιακή Συμπεριφορική Ψυχοθεραπεία (CBT), επιμέλεια του εαυτού

Στην αρχαία ελληνική σκέψη ήδη από τον σοφιστή Αντιφώντα, τον Γοργία, τον Δημόκριτο και κυρίως τον Σωκράτη, ο οποίος θεωρείται ο «δάσκαλος» και ο θεμελιωτής του ηθικού στοχασμού και της φιλοσοφικής επιμέλειας του εαυτού, ήταν διαδεδομένη η αντίληψη πως η φιλοσοφία έχει θεραπευτική επίδραση για την ανθρώπινη ψυχή. Το ιατρικό-θεραπευτικό μοντέλο της ηθικής φιλοσοφίας προέκυψε μάλλον ως μία ανάγκη των ανθρώπων της αρχαιότητας να αναζητήσουν και μίαν άλλη τέχνη, ανάλογη της ιατρικής η οποία επιχειρούσε με συγκεκριμένες διδακτές μεθόδους να ανακουφίσει το πάσχον σώμα, για να μπορέσουν με τρόπο παραπλήσιο να αντιμετωπίσουν τις αρρώστιες της ψυχής. Η αναδρομική σύνδεση της Γνωσιακής Συμπεριφορικής Ψυχοθεραπείας (CBT) με την αρχαία φιλοσοφία γενικά, και ειδικότερα με τον στωικισμό της αυτοκρατορικής εποχής, είναι αρκετά γνωστή. Αυτό, όμως, που παραμένει αχαρτογράφητο και ζητούμενο της έρευνας είναι ο χαρακτήρας, ο βαθμός και η ποιότητα της ομοιότητας. Η παρούσα ανακοίνωση αποτελεί μία συγκριτική μελέτη, η οποία θέτει ως στόχο την ανίχνευση τόσο των ομοιοτήτων, όσο και των διαφορών ανάμεσα στη φιλοσοφία της αυτοκρατορικής εποχής, όπως αυτή αποτυπώνεται στα *Εἰς Ἑαυτὸν* του Μάρκου Αυρήλιου και στη σύγχρονή μας Γνωσιακή Συμπεριφορική Ψυχοθεραπεία (CBT). Για την επίτευξη του στόχου αυτού απαιτείται μεγάλη εξοικείωση αφενός μεν με τη ρωμαϊκή κοινωνία των δύο πρώτων χριστιανικών αιώνων και τα ειδικά προβλήματα των ανθρώπων της εποχής εκείνης, αφετέρου δε με τους όρους γέννησης και ανάπτυξης της Γνωσιακής Συμπεριφορικής Ψυχοθεραπείας κατά τις τελευταίες δεκαετίες του εικοστού αιώνα. Το γεγονός ότι η Γνωσιακή Συμπεριφορική Ψυχοθεραπεία επικαλείται ως πρόδρομό της (και οιονεί προπάτορα) τον αρχαίο στωικισμό δεν θα πρέπει να επισκιάζει τις πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές και θρησκευτικές διαφορές που υφίστανται ανάμεσα στη ρωμαϊκή

αυτοκρατορία των δύο πρώτων μεταχριστιανικών αιώνων και τις σύγχρονες φιλελεύθερες, εκκοσμικευμένες και αντιπροσωπευτικές δημοκρατίες του ύστερου εικοστού και πρώιμου εικοστού πρώτου αιώνα εντός των οποίων αναπτύχθηκε και ασκείται η εν λόγω ψυχοθεραπευτική μέθοδος και σχολή. Η παρούσα ανακοίνωση επιχειρεί να φέρει εις πέρας το εξαιρετικά δύσκολο έργο της ανάδειξης των διαφορών, πηγαίνοντας πέρα από την πρωτοβάθμια επίκληση της κοινής ανθρώπινης φύσης επί της οποίας η Γνωσιακή Συμπεριφορική Ψυχοθεραπεία έχει βασίσει το αφήγημα της ομοιότητάς της με τον αρχαίο στωικισμό. Η συγκριτική αυτή θεώρηση αναμένεται να φωτίσει καλύτερα τον κοινωνικό, νηματοδοτικό και «ψυχοθεραπευτικό» ρόλο που διαδραμάτισε η φιλοσοφία κατά τον πρώτο και δεύτερο αιώνα μ.Χ..

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Beck, A. T. (1976), *Cognitive therapy and the emotional disorders*, New York.

Brennan, T. (2003), "Stoic Moral Psychology", στο B. Inwood (ed.), *The Cambridge Companion to the Stoics*, Cambridge.

Dodds, E. R. (1995), *Εθνικοί και Χριστιανοί σε μία εποχή αγωνίας*, Αθήνα.

Ellis, A. (1962), *Reason and Emotion in Psychotherapy: A Comprehensive Method of Treating Human Disturbance*, New Jersey.

Foucault, M. (1986), *The History of Sexuality Volume 3: The Care of the Self*, London.

Gibbon, E. (1909), *The Decline and Fall of the Roman Empire*, v. 1, London.

Gill, C. (2013), "Philosophical Therapy as preventive Psychological Medicine", στο W. Harris (ed.), *Mental Disorders in the Classical World*, v. 38, Boston.

_____ (2018), "Philosophical Psychological Therapy: 'Did It Have Any Impact in Medical Practice'", στο C. Thumiger & P. N. Singer (edd.), *Mental Illness in Ancient Medicine*, v. 50, Boston.

Graver, M. (2007), *Stoicism & Emotion,* Chicago.

Hadot, P. (1995), *Philosophy as a Way of Life*, (μτφρ. M. Chase), Oxford.

Long, A. (2012), *Η Ελληνιστική Φιλοσοφία: Στωικοί, Επικούρειοι*, *Σκεπτικοί*, Σ. Δημόπουλος, (μτφρ. Μ. Δραγώνα-Μονάχου), Αθήνα.

Nussbaum, M. (1994), *The Therapy of Desire: Theory and Practice in Hellenistic Ethics*, New Jersey.

Rist, M. (1977), *Stoic Philosophy*, Cambridge.

Robertson, D. (2010), *The Philososphy of Cognitive-Behavioural Therapy (CBT): Stoic Philosophy as Rational and Cognitive Psychotherapy*, London.

Κορμάς, Π. (2021), *Στωική και Επικούρεια Φιλοσοφία: Απαρχή της Γνωσιακής Νευροψυχολογίας*, Αθήνα.

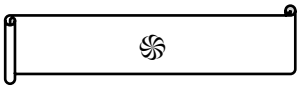

Κακατσίδας Κωνσταντίνος
Μεταπτυχιακός φοιτητής – Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιο Αθηνών
kkakatsidas@yahoo.gr

Η ηγεμονία του Τιβερίου: παραδείγματα *iudicia maiestatis*

Λέξεις – Κλειδιά: maiestas, crimen maiestatis, Falanius, Cremutius Cordus, Votienus Montanus

Όταν διαβάζει κανείς τους *Annales* του Τάκιτου, δεν μπορεί να μην εστιάσει στη μορφή του Τιβερίου, η ηγεμονία του οποίου λειτούργησε ως γέφυρα μεταξύ της ρεπουμπλικανικής και της αυτοκρατορικής περιόδου. Ένα βασικό θέμα της περιόδου αυτής είναι οι δίκες maiestas (μεγαλείο του ρωμαϊκού λαού) και ο τρόπος με τον οποίο ο princeps χειρίστηκε το ακανθώδες αυτό ζήτημα. Στόχος μου στην παρούσα ανακοίνωση είναι ο θεωρητικός προσδιορισμός – με ευσύνοπτο τρόπο – του νομικού υποβάθρου της maiestas και στη συνεχεία η εξέταση χαρακτηριστικών παραδειγμάτων iudicia maiestatis της περιόδου του Τιβερίου. Στο πλαίσιο αυτών εξετάζω την πρώτη δίκη maiestas των *Annales* (1.73), η οποία αφορά στους ιππείς Falanius και Rubrius καθώς και εκείνη του ιστοριογράφου Cremutius Cordus (4.34-5), ως την πρώτη εκτενώς καταγεγραμμένη περίπτωση λογοκρισίας στο ρωμαϊκό κράτος. Τέλος, θα αναλύσω τη δίωξη εναντίον του ρήτορα Votienus Montanus (4.42), η οποία πείθει τελικά τον Τιβέριο να απέχει οριστικά από τις συνεδριάσεις της Senatus. Το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγω είναι πως οι τρεις αυτές δίκες συνιστούν κατεξοχήν παραδείγματα διαστρέβλωσης και κατάχρησης των νόμων maiestas. Η μελέτη του κειμένου του Τάκιτου αποδεικνύει πως οι διώξεις αυτές όχι μόνο δεν αφορούσαν σε εγκλήματα, τα οποία έθιγαν το μεγαλείο του ρωμαϊκού λαού και του ρωμαϊκού κράτους, αλλά ακόμα περισσότερο στηρίχθηκαν σε ελλιπή και νομικά σαθρά κατηγορητήρια. Επιπλέον, τα παραδείγματα αυτά δίνουν μία σαφή εικόνα στον

αναγνώστη για τη μεταστροφή του ηγεμόνα όσον αφορά την αντιμετώπιση των δικαστικών υποθέσεων και εν γένει του θεσμού της δικαιοσύνης. Με τη μελέτη μου προσπάθησα να απαντήσω στο εάν με βάση το νομικό κείμενο της *Digesta* τα «εγκλήματα» των κατηγορουμένων είναι κατάλληλα, ώστε να δικαστούν υπό το πρίσμα της maiestas. Προκειμένου να εκπονήσω την παρούσα εργασία, βασίστηκα τόσο σε πρωτογενή όσο και σε δευτερογενή βιβλιογραφία. Ειδικότερα αξιοποίησα ως βάση το κείμενο των *Annales* και της *Digesta* και σε δεύτερο βαθμό αποσπάσματα από τους Σενέκα (Πρεσβύτερο και Νεότερο), Σουητώνιο και Τίτο Λίβιο. Σχετικά με τη δευτερογενή βιβλιογραφία στηρίχθηκα στις βασικές σχολιασμένες εκδόσεις των *Annales* του Τάκιτου από Woodman και Goodyear και στη συνέχεια σε ένα σύνολο μονογραφιών και σχετικών άρθρων.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Bauman, R. A. (1967), *The Crimen Maiestatis in the Roman republic and the Augustan Principate*, Johannesburg.

Cramer, F. H. (1945), "Bookburning and Censorship in Ancient Rome: A Chapter from the History of Freedom of Speech", *JHI* 6.2: 157-196.

Goodyear, F. R. D. (1981), *The Annals of Tacitus Volume II*, Cambridge.

Levick, B. (1999), *Tiberius the Politician*, London.

Luce, T. J. (1989), "Ancient Views on the Causes of Bias in Historical Writing", *CJ* 84.1: 16-31.

Rogers, R. S. (1965), "The Case of Cremutius Cordus", *TAPhA* 96: 351-359.

Rohnmann, D. (2013), "Book burning as conflict management in the Roman Empire (213 BCE – 200 CE)", *AncSoc* 43: 115-149.

Seager, R. (2005), *Tiberius*, Oxford.

Shotter, D. C. A. (1991), "A crucial witness – a note on Tacitus Annales 4.42", *LCM* 16.2: 21.

Sinclair, P. (1992), "Deorum iniurias dis curae (Tac., Ann. I, 73, 4)", *Latomus* 51: 397-403.

Smith, W. (1897), *A dictionary of Greek and Roman Antiquities*, London.

Thurston, H. P (1898), *Harpers Dictionary of Classical Antiquities*, New York.

Walker, B. (1952), *The Annals of Tacitus – A study in the Writing of History*, Manchester.

Wissowa, G. (1961), *Paulys Realencyclopädie der classischen Altertumwissenschaft 17.2,* Stuttgart.

Woodman, A. J. (2018), *The Annals of Tacitus Book 4*, Cambridge.

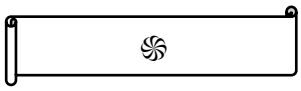

Κακίας Φραγκίσκος
Μεταπτυχιακός Φοιτητής – Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών
kakiasfram@gmail.com

Οβιδίου *Αἰνειάς*: Η δεξίωση της *Αινειάδας* και των *Αργοναυτικών* στα βιβλία XIII και XIV των *Μεταμορφώσεων* από άποψη μοτίβων και αφηγηματικών τεχνικών

Λέξεις – Κλειδιά: *Μεταμορφώσεις, Αινειάδα*, διακειμενικότητα, *αλεξανδρινισμός*, para-nattative

Στις *Μεταμορφώσεις* του Οβιδίου (XII 623 - XIV 580) απαντά η πτώση της Τροίας, το ταξίδι του Αινεία μέχρι το Λάτιο, οι μάχες του με τα ιταλικά φύλα και φυσικά ο φόνος του Τύρνου. Η εν λόγω ενότητα προφανώς δεν μπορεί παρά να διαβαστεί σε αντιπαραβολή με την *Αινειάδα* του Βιργιλίου, καθώς πραγματεύεται τους ίδιους μυθολογικούς τόπους, αλλά και δεδομένης της θέσης που είχε το ιδρυτικό έπος στην ρωμαϊκή συλλογική συνείδηση μετά από περίπου 30 χρόνια principatus. Ωστόσο, ο τρόπος που οι *Μεταμορφώσεις* οικειοποιούνται το βιργιλιανό κείμενο κάθε άλλο παρά επικός είναι, καθώς παρατηρείται μία καθολική αλλαγή της αφηγηματικής εστίασης. Η έμφαση που δίνεται στους τόπους αυτούς είναι αρκετά δυσανάλογος: μείζονα επεισόδια της *Αινειάδας*, όπως η προφητεία του Δία, τα *ἐν Καρχηδόνι* ή η κατάβαση στον Άδη και η συνομιλία με τον Αγχίση, έχουν συρρικνωθεί σε 4-5 στίχους, όταν δεν έχουν αποσιωπηθεί παντελώς. Αντιθέτως, βιργιλιανές λεπτομέρειες, όπως η φιλική σχέση του Άνιου με τον Αγχίση ή η μεταμόρφωση του βασιλιά Πίκου σε δρυοκολάπτη, μεγεθύνονται σε ενότητες των 100 και 200 στίχων.

Επιπλέον, ο Οβίδιος δεν μιμείται μόνο τα μοτίβα του Βιργίλιου, αλλά και τον Αλεξανδρινισμό του και πιο συγκεκριμένα την αξιοποίηση των αφηγηματικών μεθόδων του Απολλώνιου Ρόδιου. Ήδη η αλλαγή της εστίασης που αναφέρεται παραπάνω σε μεγάλο βαθμό αποδίδεται στον Απολλώνιο, όπως και οι εκτενείς

παράπλευρες αφηγήσεις, που όμως δεν έχουν ως στόχο την πειθώ (όπως τα παραδείγματα του Ομήρου) όσο την παρέκβαση και την επίδειξη της λογοτεχνικής ευρυμάθειας του γράφοντος. Μία άλλη πτυχή που παρατηρείται είναι η έντονη παρουσία της Κίρκης στο εν λόγω απόσπασμα. Η παρουσίαση και ο προβληματισμός μου συνοψίζεται στο εξής ερώτημα: *γιατί τόση Κίρκη*; Η απάντηση σε αυτό το ερώτημα αποτελεί τον ουσιαστικό σκοπό της εργασίας μου σε συνδυασμό με τις πολιτικές συνδηλώσεις για το αυγούστειο καθεστώς και το sine fine imperium.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Anderson, W. S. (1982), *P. Ovidii Nasonis Metamorphoses*, Leipzig.

Βασίλαρος, Γ. (2004), *Απολλώνιου Ρόδιου Αργοναυτικών Α',* Αθήνα.

Γκαστή, Ε. (2005), *Βιργιλίου Αινειάδα ΙΙ. Εισαγωγή-Μετάφραση-Ερμηνευτικό Δοκίμιο*, Αθήνα.

Fantuzzi, M. & R. Hunter (2008), *Ο Ελικώνας και το Μουσείο,* (μτφρ. Θ. Παπαγγελής & Α. Ρεγκάκος), Αθήνα.

Gallinsky, G. K. (1975), *Metamorphoses, An introduction to Basic Aspects,* California.

Hopkinson, N. (2000), *Ovid, Metamorphoses: Book XIII,* Cambridge.

Hunter, R. (1993), *The Argonautica of Apollonius: literary studies,* Cambridge.

Liveley, G. (2011), *Ovid's Metamorphoses*, *A Reader's Guide,* New York.

Παπαγγελής, Θ. (2018), *Βιργίλιος Αινειάδα*, Αθήνα.

Ribbek, O. (1903), *P.Vergili Maronis Opera, cum appendice,* Leipzig.

Τσοχαλής, Θ. Χ. (2009), *Οβιδίου Μεταμορφώσεις*, Αθήνα.

Κοψάρης Κοσμάς
Υποψήφιος Διδάκτωρ – Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
kkopsaris@hotmail.com

Ερμηνευτικές προσεγγίσεις της φελινικής πρόσληψης του *Satyticon* του Πετρωνίου

Λέξεις – Κλειδιά: πρόσληψη, ανατροπή, αμφισβήτηση, ιδεολογία, αισθητική

Στην παρούσα ανακοίνωση θα παρουσιαστούν ερμηνευτικές προσεγγίσεις της φελινικής πρόσληψης του *Satyricon* του Πετρωνίου, ένα θέμα που με απασχολεί στη διδακτορική μου διατριβή. Θα αποδοθεί το ιστορικό-κοινωνικό πλαίσιο της δεκαετίας του ’60 που σηματοδότησε στους μεγάλους δημιουργούς της έβδομης τέχνης, όπως την εξεταζόμενη περίπτωση του Fellini, την ανάγκη διερεύνησης και της καλλιτεχνικής αξιοποίησης κλασικών έργων της λατινικής γραμματείας ενταγμένων χρονικά σε αντίστοιχες περιόδους ιστορικής αιχμής.

Θα επισημανθούν οι αναλογίες των δύο σχετικών εποχών, ενώ παράλληλα, θα γίνει αναφορά στην ποιητική του κινηματογραφικού σύμπαντος του Fellini και στα βασικά χαρακτηριστικά του, ώστε να διαφανεί η ουσιαστική διαφοροποίηση που επέρχεται στην κινηματογραφική του ιδιοπροσωπία με το *Satyricon* του το 1969. Θα καταδειχθεί ότι η συγκεκριμένη ταινία λειτουργεί καλλιτεχνικά ως η απαρχή μιας ιδιότυπης κινηματογραφικής μετα-ιστορίας, ύστερα από τον γαλλικό Μάη του ’68, το Woodstock, την άνθηση της λογοτεχνικής beat generation ήδη από τη δεκαετία του ’50 και την εμφάνιση από το 1965 επαναστατικών μουσικών συγκροτημάτων, όπως οι Doors.

Θα παρουσιαστεί η επαναστατική διαδρομή του Ευρωπαϊκού κινηματογράφου εκείνο το διάστημα, η οποία ξεκινά με το *Satyricon* του Fellini για να φτάσει στο αποκορύφωμά της με την διφορούμενη ταινία: Salò o le 120 giornate di Sodoma του Pier Paolo Pasolini, εκφράζοντας την ανάγκη ριζικού κοινωνικού ανασχηματισμού μέσα από την επιδίωξη καλλιτεχνικής ανατροπής και νεωτεριστικές παρεμβάσεις στον αφηγηματικό πυρήνα κλασικών έργων της λογοτεχνίας. Ως εκ τούτου, βασικός στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι να αναδείξει τη διαχρονικότητα των ιδεών και των αξιών που εκπροσωπούν στο διηνεκές έργα της κλασικής αρχαιότητας, καθώς και το κατά πόσο διασταυρώνονται οι δημιουργικές προθέσεις του Πετρωνίου με τις ανάλογες του Fellini. Θα προσδιοριστεί, τέλος, για ποιο λόγο ο καταξιωμένος Ιταλός σκηνοθέτης επιλέγει συγκεκριμένα στιγμιότυπα από το *Satyricon* του Πετρωνίου και ποια τα ριζοσπαστικά στοιχεία που αναδεικνύει ή ενισχύει το φελινικό *Satyricon* σε σχέση με

την κλασική εκδοχή του – συνυφασμένες και οι δύο περιπτώσεις με την ανάγκη ανασύστασης και δραστικών αλλαγών στο κοινωνικό γίγνεσθαι.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Arnaldi, V. (2020), *La Roma di Federico Fellini. I luoghi iconici del regista nella Capitale*, Viterbo.

Brizzi, E. (2020), *Il caso Fellini*, Santarcangelo di Romagna.

Chandler, C. (2020), *Io, Federico Fellini*, Milano.

Codeluppi, V. (2022), *Creativi d'Emilia. Federico Fellini, Vasco Rossi, Luciano Ligabue, Luigi Ghirri, Gianni Celati, Giovanni Lindo Ferretti, Massimo Zamboni, Emanuele Pirella, Giorgio Armani*, Roma.

Copioli, R. (2020), *Gli occhi di Fellini*, Firenza.

Curi, U. (2009), *L'immagine-pensiero. Tra Fellini, Wilder e Wenders: un viaggio filosofico*, Milano.

Deleuze, G. (2016), *L'immagine-movimento*. Cinema, v. 1, Torino.

Fellini, F. (2015), *Fare un film*, Torino.

Godano, S. (2022), *Kundera e Fellini. L'arte di non incontrarsi*, Milano.

Kezich, T. (2007), *Federico. Fellini, la vita e i film*, Milano.

Marconi, M. (2020), *Topolino presenta: "La strada". Un omaggio a Federico Fellini*, Roma.

Manganaro, J. P. (2014), *Federico Fellini*, Roma.

Minuz, A. (2023), *Viaggio al termine dell'Italia. Fellini politico*, Calabria.

Piccolo, F. (2023), *La bella confusione. L'anno di Fellini e Visconti*, Torino.

Zanzotto, A. (2011), *Il cinema brucia e illumina. Intorno a Fellini e altri rari*, Padova.

Λαβδανίτης Κωνσταντίνος
Μεταπτυχιακός Φοιτητής – Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών
con_lav@yahoo.com

Μίμος και Παντομίμα στον Κάτουλλο: επιτελεστικά στοιχεία στα ποιήματα 37 και 63

Λέξεις – Κλειδιά: Κάτουλλος, μίμος, παντομίμα, επιτελεστικά στοιχεία, Κυβέλλη – Άττης

Η επιδραστικότητα της θεατρικής σκηνής στην ποίηση του Κάτουλλου εκτιμάται τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότερο από τους μελετητές του έργου του. Αποτελεί γεγονός ότι το θέατρο από τα χρόνια της Respublica ως και εκείνα του Imperium διαδραμάτιζε σημαντικό ρόλο στη ρωμαϊκή σκέψη και λογοτεχνία. Στην πλειονότητά τους οι μελετητές έχουν εστιάσει την ερμηνευτική τους προσοχή κυρίως στην επίδραση που άσκησαν στον Κάτουλλο τα κατεξοχήν κειμενικά θεατρικά είδη της τραγωδίας (fabula praetexta και crepidata) και της κωμωδίας (fabula palliata και togata/tabernaria), χωρίς να λαμβάνεται συχνά υπόψιν εάν και πώς επηρέασαν το έργο του τα κατεξοχήν ‘μουσικοχορευτικά’ θεατρικά είδη, όπως είναι ο μίμος και η παντομίμα, τα οποία αποτελούσαν και τις δημοφιλέστερες μορφές θεάματος κατά την ύστερη περίοδο της Respublica ως και τα πρώιμα αυτοκρατορικά χρόνια.

Στόχος της παρούσας εισήγησης είναι να αναδειχτεί μέσω της ανάλυσης των ποιημάτων 37 και 63 ότι ο Κάτουλλος αξιοποιεί στη σύνθεσή τους θέματα και τυπικά στοιχεία παρμένα από τα θεατρικά είδη του μίμου και της παντομίμας, και να στηριχθεί η πρόταση ότι τα δύο αυτά carmina έχουν επιτελεστικό χαρακτήρα, αναπτύσσοντας έτσι μια έμμεση σύνδεση της δημόσιας σκηνής με την αποκαλούμενη ‘ιδιωτική’ (λυρική) ποίηση. Στο πλαίσιο αυτό θίγω και το ζήτημα της ταυτότητας του Κάτουλλου του μιμογράφου. Μέσω της ανακοίνωσης αυτής επιχειρείται η επιβεβαίωση του ισχυρισμού της Elaine Fantham, σύμφωνα με την οποία ο μίμος και η παντομίμα αποτελούν τον «χαμένο κρίκο στη ρωμαϊκή λογοτεχνική ιστορία», καθώς η αξιολόγηση της επιρροής τους στα υπόλοιπα λογοτεχνικά είδη συμβάλλει στην καλύτερη κατανόηση των διαφόρων πτυχών της λατινικής λογοτεχνίας και του ρωμαϊκού πολιτισμού εν γένει.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Fantham, R. E. (1989), "Mime: The Missing Link in Roman Literary History", *CW* 82: 153-163.

Marsilio, M. S. (2016), "Catullus 37: Lesbia, Egnatius and Roman Mime", *AClass* 59: 203-214.

Newman, J. K. (1990), *Roman Catullus and the Modification of the Alexandrian Sensibility*, Hildesheim.

Panayotakis, C. (2010), *Decimus Laberius: The Fragments*, Cambridge.

Watt, W. S. (1955), "Fabam Mimum", *Hermes* 83: 496-500.

Wiseman, T. P. (1985), *Catullus and his world*, Melbourne.

Wootton, G. E. (1999), "A Mask of Attis 'Oscilla' as Evidence for a Theme of Pantomime", *Latomus* 58: 314-335.

Zanobi, A. (2008), *Seneca's tragedies and the aesthetics of pantomime*, Durham.

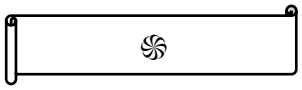

Lanza Michele-Ambrogio
PhD Candidate – University of Salerno
michele-lanza@libero.it

Challenging the Platonic theory of the soul: *Severus, the faculties of the soul and the διάστασις*

Keywords: soul' parts, body-mind problem, Severus, Middle-Platonism, Aristotelianism

The figure of the Middle Platonic philosopher Severus is expected to remain, barring future papyrus discoveries, shrouded in mystery, since only testimonies and not fragments of his works have survived. Despite this, scholars have attempted to reconstruct his thought, since it seems to present some aspects of undoubted originality. In particular, he seems to have argued for the unity of the psychic principle, in polemic with the Platonists of the time, but also, at least apparently, with Plato himself. From the testimonies in our possession he seems to have denied the existence of real parts of the soul, arguing instead for the presence of faculties (*δυνάμεις*), almost as if to imitate the Aristotelian model. However, in the testimonies on the world-soul, whose assertions

are also extendable, to a certain extent, to the individual soul, he seems to have tried to explain the soul-body contact with the mathematical-geometric concept of *διάστασις*. Furthermore, on the basis of other testimonies, he seems to have made his own a central concept of Stoic epistemology, namely the supreme genre 'Something'. An attempt will be made to investigate the relationship between these different influences, which could be indicative of an attempt by Severus to respond with 'external' resources to issues internal within Platonism, i.e., to explain the presence of both the bi- and tri-partition of the soul in Platonic works, making Platonic psychic theory more compelling in comparison with other philosophical schools.

Select bibliography

Arzhanov, Y. (2021), *Porphyry >On Principles and Matter<: A Syriac Version of a Lost Greek Text with an English Translation, Introduction, and Glossaries*, Berlin – Boston.

Deuse, W. (1983), *Untersuchungen zur mittelplatonischen undneuplatonischen Seelenlehre*, Abhandlungen der Geistes- und sozialwissenschaftlichen klasse einzel veroffentlichung, 3, Wiesbaden.

Ferrari, F. (2017), "Esegesi, sistema e tradizione: la prospettiva filosofica del medioplatonismo", στο C. Riedweg (ed.), *Philosophia in der Konkurrenz von Schulen, Wissenschaften Und Religionen: Zur Pluralisierung des Philosophiebegriffs in Kaiserzeit Und Spätantike*, Boston – Berlin, 33-60.

Gioè, A. (1993), "Severo, il medioplatonismo e le categorie", *Elenchos* 14: 33-53.

_____ (2002), "Filosofi medioplatonici del II sec. D.C.", *Elenchos* 36:571.

Gloy, K. (1984), "Aristoteles' Konzeption der Seele in 'De anima'", *ZPhF* 38.3: 381–41.

Masi, F. (2015), "Anima e cosmo: Aristotele interprete e critico del 'Timeo'", *RFN* 107.4: 899–908.

Meeusen, M. (2019), *Plutarch's science of natural problems: a study with commentary on Quaestiones Naturales*, Leuven.

Michalewski, A. (2022), "Severus on *Tim*. 30a: New Approaches and Perspectives *PM* 87–95; Eusebius, *PE* 13.17", *Elenchos* 43.1: 153-164.

Sedley, D. (2005), "Stoic metaphysics at Rome", στο R. Salles (ed.), *Metaphysics, Soul, and Ethics in Ancient Thought. Themes From the Work of Richard Sorabji*, Oxford, 117-142

Vimercati, E. (2015), *Medioplatonici, opere frammenti e testimonianze*, Milano.

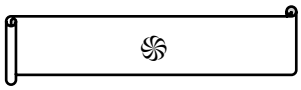

Μαλισόβας Άγγελος
Υποψήφιος Διδάκτωρ – Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών
aggelosmalisovas@yahoo.com

Προσεγγίζοντας μετακειμενικά τον Βοήθιο: η θεωρία των Οντολογιών και το TEI XML στη χειρόγραφη παράδοση του *De Institutione Musica*

Λέξεις – Κλειδιά: παλαιογραφία, Text Encoding Initiative, Controlled Vocabulary, Natural Language, οντολογίες

Η έννοια των Ψηφιακών Ανθρωπιστικών Σπουδών ως κατεύθυνση εντελώς διακριτή στον τομέα των Humanities αποτελεί εδώ και πολλά – πλέον – χρόνια απτή πραγματικότητα. Η απενοχοποίηση της τεχνολογίας και ο απεμπολισμός των προγονόπληκτων εμμονών συνιστούν σημαίνουσα επιτυχία στον κλάδο της Φιλολογίας, μια λογική που φέρνει τον ερευνητή αντιμέτωπο με νέες προκλήσεις, δεδομένα, αλλά και στόχους προς επίτευξη. Στον χώρο του Digital Paleography, ο βαθύτερος στόχος – άλλοτε ρητά εκπεφρασμένος, άλλοτε όχι – ανέκαθεν αποτελούσε η αποκωδικοποίηση και η μεταγραφή κάθε δυνατής πληροφορίας σχετιζόμενης με το παραδιδόμενο στους χειρόγραφους μάρτυρες κείμενο, μια πρωτοβουλία που εδώ και πολλά χρόνια έχει καταστεί δυνατή από το Text Encoding Initiative, την πρωτοβουλία επισημείωσης και αναπαράστασης της κειμενικής πληροφορίας σε ψηφιακή μορφή· η αφόρμηση της εισήγησης, αλλά και ποικίλων προβλημάτων.

Στην παρούσα ομιλία θέτουμε επί τάπητος την εκ βαθέων προσέγγιση της κειμενικής πληροφορίας που προέρχεται από χειρόγραφους μάρτυρες, φιλτραρισμένη από την οντολογική οργάνωση της γνώσης και την εφαρμογή Περιγραφικής Λογικής και Προτασιακού Λογισμού, με σκοπό την εξαγωγή αυστηρά ταξινομημένων δεδομένων που αφορούν άμεσα στο υπό πραγμάτευση κείμενο και τα συμπαρομαρτούντα του. Μετά από ορισμένες απαραίτητες προκαταρκτικές επισημάνσεις σχετικά με τεχνικούς όρους που αφορούν στα πεδία της Οντολογίας και της πρωτοβουλίας του Text Encoding Initiative, καθώς και μια σύντομη εισαγωγή για

την πραγματεία του *De Institutione Musica*, η εισήγηση θα θέσει στο επίκεντρο την in situ ανάλυση απτών παραδειγμάτων, διαβαθμισμένης δυσκολίας, προερχομένων από τη χειρόγραφη παράδοση του έργου του Βοηθίου, προκειμένου να καταδειχθεί η σημασία της αυτοματοποιημένης επισημείωσης επί του κειμένου. Στη συνέχεια, στοχοθετείται η κοινοποίηση ενός μέρους του βασισμένου στο οντολογικά δομημένου σχήματος που υιοθετούμε, ώστε να καταστεί σαφής, αλλά και πλήρης η παρουσίαση κάθε πιθανής πληροφορίας της οποίας ένας χειρόγραφος μάρτυρας αποτελεί φορέας, αλλά και να καταδείξουμε την αντίστοιχη ανάγκη οντολόγισης κάθε πιθανώς εννοούμενου πεδίου του επιστητού, με απώτερο σκοπό τον διαμοιρασμό κατά τρόπο κατανοητό, αλλά και απολύτως οργανωμένο, της ακαδημαϊκής γνώσης. Τέλος, η εισήγηση θα κλείσει με μία ολιγόλεπτη παρουσίαση της δραστηριότητας του "Εργαστηρίου Ψηφιακής Επεξεργασίας και Διαχείρισης Αρχαίων Ελληνικών και Λατινικών Γλωσσικών Πόρων" του ΕΚΠΑ, το οποίο και θέτει την οντολογική πραγμάτευση των δεδομένων στο προσκήνιο, πραγματοποιώντας ένα μεγάλο βήμα για την ολοκληρωτική είσοδο της Φιλολογίας σε μια νέα, ψηφιακή εποχή.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Arp, R. – B. Smith – A. D. Spear (2015), *Building Ontologies with Basic Formal Ontology*, Cambridge.

Αφεντουλίδου, Β. & Α. Χριστοφίδου (2017), "Σώμα Εποπτείας Νεολογισμών της Νέας Ελληνικής: Σχεδιασμός και Κειμενική Ταξινόμηση", στο Α. Χριστοφίδου (επιμ.), *Όψεις της Σωματοκειμενικής Γλωσσολογίας: Αρχές, Εφαρμογές, Προκλήσεις, Δελτίο Επιστημονικής Ορολογίας και Νεολογισμών*, τ. 14, Αθήνα, 129-180.

Beal, P. (2008), *A Dictionary of English Manuscript Terminology: 1450-2000*, Oxford.

Bower, C. (1988), "Boethius' *De institutione musica*: A handlist of manuscripts", *Scriptorium* 42.2: 205-51.

_____ (1989), *Fundamentals of Music: Anicius Manlius Severinus Boethius*, New Haven – London.

Brown, M. (2018), *Understanding Illuminated Manuscripts: A Guide to Technical Terms*, Los Angeles.

Ciotti, F. (2018), "Towards a Formal Ontology for the Text Encoding Initiative", *Umanistica Digitale* 3:137-153.

Μπουντούρη, Λ. (2007), "Text Encoding Initiative: επισκόπηση, προβλήματα και εφαρμογές", στο Ε. Α. Καλοφωλιά (επιμ.), *13ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών*

Βιβλιοθηκών, Πρακτικά συμποσίου. Κέρκυρα, Ιόνιο Πανεπιστήμιο 13-15 Οκτωβρίου 2004, Κέρκυρα, 1-13

Στεφανιδάκης, Μ. – Θ. Ανδρόνικος – Ι. Παπαδάκης (2015), *Ανοικτά συνδεδεμένα δεδομένα και εφαρμογές*, Αθήνα. Διαθέσιμο μέσω: https://repository.kallipos.gr/handle/11419/1338 [Τελευταία ανάκτηση: 26/2/2023].

Teeuwen, M. (2020), "Reading Boethius around 900: Manuscripts of Boethius's Texts and Their Annotations", στο W. Pezé (ed), *Knowledge and Culture in Times of Threat: The Fall of the Carolingian Empire (c. 900)*, Stuttgart, 279-303.

Thompson, E. M. (2021), *Εισαγωγή στην Ελληνική και Λατινική Παλαιογραφία*, Αθήνα.

Timpanaro, S. (2005), *The Genesis of Lachmann's Method*, Chicago – London.

McIlroy Adam
MA student – University of St Andrews
asm36@st-andrews.ac.uk

Terence, Master of Laughter: Getting the Joke of the Terentian Prologue

Keywords: prologues, new comedy, laughter, ingenuity, inversion

In my paper, via close reading of Terence's prologues, and analysis of relevant scholarship, I claim that his (apparently severe and unrelated) prologues were in fact intended to be humorous, with the ultimate effect of rehabilitating the playwright as a comic genius. This has not typically been the view taken by decades of Terentian scholarship.

I begin by revealing the typical scholarly assumption, as found in, e.g., didactic textbooks and commentaries, of what constitutes an antique theatrical prologue to be one-dimensional. I do this by considering discussion of ancient prologues generally, and Terentian prologues specifically, in light of prefatory perspectives from Gerard Genette, who traces the theoretical bounds of 'paratextual material' (Title, author's name, cover art, blurb, etc.), in his book *Paratexts* (1997).

I then conduct a brief survey of the scholarship on Terentian prologues, highlighting examples of the kind of assumption I have fleshed out above (that they are humourless and rhetorically crafted). This serves to prepare the ground for a demonstrative hermeneutical analysis of the prologues themselves. Initially, I account for the existing scholarly reception, using the *Eunuchus* prologue as a basis for discussion, but referring to Terence's prologues more generally, as well as to a selection of Plautine prologues where relevant.

With the notion of how one *might* conclude that Terence's prologues are humourless thus tested, I then begin their resituation as humorous, revealing the comedic energy locked within them, and thus refuting the current state of the discourse. I do this both by establishing the important comedic theme of inversion in the *Eunuchus* prologue (e.g., the dashing of our expectations of an explanatory prologue relative to the play), and by discussion of how the *Eunuchus* character, the parasite Gnatho, explicitly connects the prologue and play via the theme of creative ingenuity.

With ancient (and modern scholarly) notions of the prologue tested and critiqued via Genette's *Paratexts*; and the scholarly Terentian discourse challenged via analysis of the *Eunuchus* prologue, comparison to the Plautine prologue, and establishment of the comedic theme of inversion; I conclude my paper by applying the lens of laughter (e.g., Beard (2014), Halliwell (2008)) to Terence's ouevre, showing how an analysis of gelastic dynamics across a Terentian audience can bring his plays to life, and, ultimately, how such analysis redeems the Terentian prologue as revolutionary in Roman comedy.

Select bibliography

Barsby, J. (1999), *Terence Eunuchus*, Cambridge.

Beard, M. (2014), *Laughter in Ancient Rome: On Joking, Tickling and Cracking Up*, Berkeley.

Bragion, A. L. (2019), "*Ândria*: um prólogo sem *argumentum*?", *Phaos* 19: 1-14.

Brown, P. (2006), *Terence. The Comedies*, Oxford.

Christenson, D. M. (2013), "Eunuchus", στο A. Augoustakis & A. Traill (edd.), *A Companion to Terence*, Malden – Oxford – Chichester, 262-280.

Dunsch, B. (2014), "Prologue(s) and *Prologi*", στο M. Fontaine & A. C. Scafuro (edd.), *The Oxford Handbook of Greek and Roman Comedy*, Oxford – New York, 498-515.

Garton, C. (1972), *Personal Aspects of the Roman Theatre*, Toronto.

Genette, G. (1997), *Paratexts. Thresholds of interpretation*, (μτφρ. J. E. Lewin), Cambridge.

Germany, R. (2013), "*Andria*", στο A. Augoustakis & A. Traill (edd.), *A Companion to Terence*, Malden – Oxford – Chichester, 225-242.

Goldberg, S. M. (1983), "Terence, Cato, and the Rhetorical Prologue", *CPh* 78.3: 198-211.

Gowers, E. (2004), "The Plot Thickens: Hidden Outlines in Terence's Prologues", *Ramus* 33.1–2: 150-166.

Gratwick, A. S. (1982), "Drama", στο E. J. Kenney & W. V. Clausen (edd.), *The Cambridge History of Classical Literature*. *Vol. II: Latin Literature*, Cambridge, 77-137.

Panayotakis, C. (2005), "Comedy, Atellane Farce and Mime", στο S. Harrison (ed.), *A Companion to Latin Literature*, Malden – Oxford – Carlton, 130-147.

Ricottilli, L. (2014), "Due aspetti della *anagnorisis* in Terenzio", *Dionysus ex machina* 5: 114-127.

Shipp, G. P. (1960), *P. Terenti Afri Andria*, Melbourne – London – Wellington – New York.

Μιχαλακάκης Μιλτιάδης
Μεταπτυχιακός Φοιτητής – Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
mmichalak@lit.auth.gr

Η αξιοποίηση του δραματικού μονόλογου στην αφήγηση: Τα παραδείγματα του Οβίδιου (*Fasti*) και του T. S. Eliot (*The Waste Land*)

Λέξεις – Κλειδιά: Οβίδιος, Eliot, διακειμενικότητα, αφηγηματολογία, δραματικός μονόλογος.

Δεν υπάρχει αμφιβολία πως η διακειμενικότητα αποτελεί έναν από τους κεντρικούς πυλώνες της σύγχρονης φιλολογικής μελέτης, στην προσπάθεια

συγκρότησης μιας ευθύγραμμης ιστορικής πορείας της γραμματολογίας και αναζήτησης των ριζών του σύγχρονου ευρωπαϊκού πολιτισμού. Το μείζον ερευνητικό ζήτημα που θα μελετηθεί σε αυτή την εργασία είναι η αξιοποίηση της τεχνικής του δραματικού μονολόγου για τον σχηματισμό της αφηγηματικής δομής στο πλαίσιο ενός ποιητικού έργου, και, συγκεκριμένα, θα ασχοληθούμε με δύο έργα διαφορετικών εποχών και ποιητικών ειδών, αφενός με το *Fasti* του Οβίδιου, και αφετέρου με το *The Waste Land* (*Έρημη Χώρα*) του T. S. Eliot. Δύο έργα φαινομενικά πολύ διαφορετικά, το ένα αφενός ένα έπος με θρησκευτικό-πολιτιστικό χαρακτήρα, το άλλο ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα της ποίησης του μοντερνισμού, που όμως αξιοποιούν κατά τόπους την ίδια αφηγηματική τεχνική του δραματικού μονολόγου.

Θα μελετηθούν τα χωρία που αξιοποιούν αυτή την τεχνική της αφήγησης, και θα διερευνηθεί η λειτουργία τους στο πλαίσιο της αφήγησης, με απώτερο στόχο να καταστεί σαφές πως από την ομοιότητα προκύπτει η διαφορά, δηλαδή πως ο εκάστοτε ποιητής αξιοποιεί την ίδια τεχνική της αφήγησης για διαφορετικούς στόχους και με διαφορετικά αποτελέσματα, τις δυνατότητες που προσφέρει η συγκεκριμένη τεχνοτροπία για την οικοδόμηση όχι μόνο της αφήγησης ως σύνολο αλλά και των μεμονωμένων χαρακτήρων, λειτουργώντας ως συνεκτική δομή στο γενικότερο αφηγηματικό πλαίσιο αλλά και απάνθισμα των επιμέρους ψηφίδων του έργου. Θα μελετηθεί επίσης η εξέλιξη στην χρήση της τεχνικής ανά τους αιώνες, και η πιθανή επιρροή του Οβίδιου στον Eliot. Απώτερος στόχος αυτής της εργασίας είναι όχι μόνο να αποτελέσει μια μεμονωμένη μελέτη/σύγκριση δύο συγκεκριμένων έργων, αλλά να αναδείξει της δυνατότητες της διακειμενικής ανάλυσης για την εξαγωγή συμπερασμάτων αναφορικά με τις επιρροές και τα λογοτεχνικά παράλληλα των έργων, και να αποτελέσει μια άρτια φιλολογική πραγματεία στο ιδιαίτερα γόνιμο πεδίο της συγκριτικής γραμματολογίας.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Auhagen, U. (1999), *Der Monolog bei Ovid*, Tübingen.

Eliot, T. S. & M. North (2001), *The waste land: Authoritative text, contexts, criticism,* Leiden – Boston.

Emery-Peck, J. S. (2008), "Tom and Vivien Eliot Do Narrative in Different Voices: Mixing Genres in *The Waste Land's* Pub", *Narrative* 16.3: 331-358.

Littlewood, R. J. (1975), "Ovid's Lupercalia (*Fasti* 2. 267-452): A Study in the Artistry of the *Fasti*", *Latomus* 34.4: 1060-1072.

Martens, B. (2011), “Dramatic Monologue, Detective Fiction, and the Search for Meaning”, *Nineteenth-Century Literature* 66.2: 195-218.

Murgatroyd, P. (2005), *Mythical and legendary narrative in Ovid’s Fasti*, Leiden – Boston.

Pasco-Pranger, M. (2006), *Founding the Year: Ovid’s Fasti and the Poetics of the Roman Calendar*, Leiden – Boston.

Rader, R. W. (1976), “The Dramatic Monologue and Related Lyric Forms”, *Critical Inquiry* 3.1: 131-151.

Rainey, L. S. (2005), *Revisiting The Waste Land*, New Haven.

Rodríguez, F. C. (1994), “Blurring Frontiers: Myth and Narratology in the Analysis of *the Waste Land*”, *Atlantis* 16.1–2: 39-70.

Scully, M. (2018), “Plasticity at the Violet Hour: Tiresias, *The Waste Land*, and Poetic Form”, *Journal of Modern Literature* 41.3: 166-182.

Weidmann, D. (2009), “‘And I Tiresias have foresuffered all…’ – More than allusions to Ovid in T.S. Eliot’s *The Waste Land*?”, *Literatūra* 51.3: 98-108.

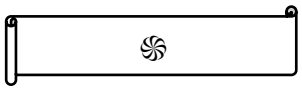

Μπάρκα Κωνσταντίνα
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια – Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
kbarka99@gmail.com

Όψεις του Δία στα *Φαινόμενα* του Αράτου και στον *Ὕμνο εἰς Δία* του Κλεάνθη

Λέξεις – Κλειδιά: Άρατος, *Φαινόμενα*, Κλεάνθης, στωικισμός, διακειμενικότητα

Στόχος μας στην παρούσα εισήγηση είναι να διερευνήσουμε τον τρόπο με τον οποίο ο Δίας παρουσιάζεται στα *Φαινόμενα* του Αράτου και στον *Ὕμνο εἰς Δία* του Κλεάνθη. Και στις δύο περιπτώσεις, η μορφή του Δία είναι κεντρική, αφού αποτελεί τον άξονα γύρω από τον οποίο υφαίνονται τα δύο έργα. Ωστόσο, οι απόψεις των μελετητών διίστανται αναφορικά με την φιλοσοφική ταυτότητα του Αράτου, κυρίως επειδή δεν γνωρίζουμε την ακριβή σχέση του τελευταίου με τους κόλπους της Στοάς. Την αφορμή για τη σύγκριση των *Φαινομένων* με τον *Ὕμνο* μας προσφέρει το

χωρίο *ὡς καί τινες τῶν κάθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασι*, το οποίο προτάσσεται του παραθέματος *τοῦ γάρ καί γένος ἐσμέν* στον Αρεοπαγητικό λόγο του Αποστόλου Παύλου (ή του Ευαγγελιστή Λουκά) στην Αθήνα (*Πράξεις* 17.28).

Στο πλαίσιο της εισήγησής μας, θα έχουμε την ευκαιρία να προσεγγίσουμε ερμηνευτικά όλα εκείνα τα σημεία, στα οποία παρουσιάζεται ο Δίας στα *Φαινόμενα* και να διερευνήσουμε, εάν τα χαρακτηριστικά του είναι τα ίδια σε όλες τις περιπτώσεις ή εάν εμφανίζουν αποκλίσεις εντός του ίδιου έργου. Παράλληλα, θα εστιάσουμε το ενδιαφέρον μας στα σημεία που σκιαγραφούν τα βασικότερα χαρακτηριστικά του στωικού Δία στον *Ὕμνο* και κυρίως σε εκείνα από τα οποία μπορεί να προκύψει θεματική σύγκριση με τα *Φαινόμενα* (στ. 1-5, 10-20, 32-39). Με αυτόν τον τρόπο, θα έχουμε την ευκαιρία να ανακατασκευάσουμε το πορτραίτο του Δία, έτσι όπως παρουσιάζεται από τον Άρατο και τον Κλεάνθη. Έπειτα, θα καταστεί εφικτό να συγκρίνουμε την εικόνα του στα δύο έργα και να εξαγάγουμε ένα συνολικό συμπέρασμα για την ταυτότητα του αράτειου Δία (στωική ή μη).

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Αυγερινός, Χ. Ε. (2014), *Τα Φαινόμενα του Αράτου στους σύγχρονους και τους μεταγενέστερούς του*, Πονήματα 8, Αθήνα.

Asmis, E. (2017), "The Stoics on the craft of poetry", *RhM* 160: 113-151.

Γκιόκα, Ε. (2021), *Ο Ύμνος στον Δία του Κλεάνθη και η Φιλοσοφική Ερμηνεία του*, Διδ. Δ., Αθήνα.

Edwards, M. (2012), "Quoting Aratus. Acts 17, 28", στο M. Edwards (ed.), *Christians, Gnostics and Philosophers in Late Antiquity*, London, 266-269.

Fakas, C. (2001), *Der hellenistische Hesiod. Arats Phainomena und die Tradition des didaktischen Epos*, Wiesbaden.

Fantuzzi, M. & R. Hunter (2004), *Tradition and innovation in Hellenistic Poetry*, Cambridge.

James, A. W. (1972), "The Zeus' Hymns of Cleanthes and Aratus", *Antichthon* 6: 28-38.

Kidd, D. (1997), *Aratus: Phaenomena. Edited with Introduction, Translation and Commentary*, Cambridge Classical Texts and Commentaries 34, Cambridge.

Long, A. A. ([4]2012), *Η Ελληνιστική Φιλοσοφία. Στωικοί, Επικούρειοι, Σκεπτικοί*, (μτφρ. Σ. Δημόπουλος & Μ. Δραγώνα-Μονάχου), Αθήνα.

Martin, J. (1998), *Aratos. Phénomènes tomes I-II*, Paris.

Porter, H. N. (1946), “Hesiod and Aratus”, *TAPhA* 77: 158-170.

Renehan, R. (1979), “Acts 17.28”, *GRBS* 20: 347-353.

Ryan, J. (2016), “Zeus in Aratus’ *Phaenomena*” στο J. J. Clauss – M. Cuypers – A. Kahane (edd.), *The Gods of Greek Hexameter Poetry. From the Archaic Age to Late Antiquity and Beyond*, Stuttgart, 152-163.

Thom, J. C. (2005), *Cleanthes’ Hymn to Zeus. Text, Translation and Commentary*, Tübingen.

Webster, T. B. L. (1964), *Hellenistic Poetry and Art*, London.

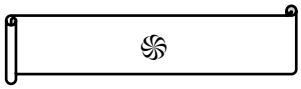

Μπατσαλιά Ιωάννα
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια – Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών
Johanna7797@gmail.com

Η έμφυλη ρευστότητα στις *Μεταμορφώσεις* του Οβιδίου

Λέξεις – Κλειδιά: vis, vulnus, muliebria pati, locus amoenus, ελεγειακή puella

Η παρούσα εισήγηση πραγματεύεται την έμφυλη ρευστότητα στις *Μεταμορφώσεις* του Οβιδίου και ειδικότερα στους μύθους του Νάρκισσου, του Ερμαφρόδιτου, της Ίφιδος και του Καινέα. Συγκεκριμένα, η εργασία εστιάζει στην εμφυλοποίηση του φύλου και την υπέρβαση των έμφυλων στερεοτύπων. Η διάκριση των ενοτήτων της εργασίας έγκειται στο δίπολο της θηλυκότητας και της αρρενωπότητας με τους πρωταγωνιστές των μύθων να εντάσσονται στην πραγματικότητα και στις δύο έμφυλες κατηγορίες. Στις *Μεταμορφώσεις*, η συνάντηση θηλυκού και αρρενωπού στοιχείου εντάσσεται σε επίπεδο διακειμενικότητας, αλλά και περιβάλλοντος. Η σκιαγράφηση της θηλυκότητας και της εκθήλυνσης είναι άμεσα συνδεδεμένη με την ελεγειακή διάσταση των μύθων και τοποθετείται σε ελεγειακό περιβάλλον βρίθοντας ελεγειακά μοτίβα. Το ειδυλλιακό και εκθηλυμένο περιβάλλον (locus amoenus) συμβάλλει στην απώλεια της αρρενωπότητας με αποκορύφωση τον μύθο του Ερμαφρόδιτου και της πηγής Σαλμακίδος, η οποία προκαλεί κυριολεκτικά εκθήλυνση στον πρωταγωνιστή ήρωα. Ο Νάρκισσος συνιστά την επιτομή της

ελεγειακής puella, τα χαρακτηριστικά της οποίας αποδίδονται και στον Ερμαφρόδιτο, αντιστρέφοντας τους έμφυλους ρόλους. Από την άλλη πλευρά, το ιλιαδικό διακείμενο και τα επικά μοτίβα συμβάλλουν στην προβολή της αρρενωπότητας μέσω της ανδρείας και της αφήγησης των ηρωικών κατορθωμάτων του Καινέα, ο οποίος συγκρίνεται με τον Κύκνο, τον άτρωτο εχθρό του Αχιλλέα. Η *vis* ως ιδιότητα του άνδρα (vir) προκαλεί vulnus, το οποίο συνδέεται κατεξοχήν με την ευάλωτη γυναικεία φύση (muliebria pati) και αποδίδεται στον Νάρκισσο και τον Καινέα, ενώ προσδιορίζει επίσης την ομοφυλοφιλική σχέση της Ίφιδος με την Ιάνθη (*Met.* 9.721 aequum vulnus). Ο σεξουαλικός *Amor* συνδέεται άρρηκτα με την εμφυλοποίηση του φύλου και οδηγεί στη μεταμόρφωση των ηρώων. Η ρευστότητα του φύλου που αποτυπώνεται στα χαρακτηριστικά των ηρώων αποδομεί το ιδανικό της ρωμαϊκής αρρενωπότητας και απορρίπτει τα έμφυλα στερεότυπα, σύμφωνα με τα οποία ο άντρας θεωρείται *durus*, ενώ η γυναίκα *mollis*. Επομένως, στόχος του ποιητή είναι η recusatio τόσο στη συγγραφή του παραδοσιακού έπους όσο και στον προσδιορισμό οποιασδήποτε ταυτότητας.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Carp, T. (1983), "*Venus Utraque*: A Typology of Seerhood", *CW* 76.5: 275-285.

Freas, D. (2018), "*Da femina ne sim*: Gender, Genre and Violence in Ovid's Caenis Episode", *CJ* 114.1: 60-84.

Galinsky, K. (1975), *Ovid's Metamorphoses: an introduction to the basic aspects*, Berkeley – Los Angeles.

Greene, E. (1998), *The Erotics of Domination: Male Desire and the Mistress in Latin Love Poetry*, Baltimore – London.

Hardie, P. (2002), *Ovid's Poetics of Illusion,* Cambridge.

_____ (2010), *Οβίδιος. The Cambridge companion*, (μτφρ. Α. Ν. Μιχαλόπουλος & Χ. Ν. Μιχαλόπουλος), Αθήνα.

Janan, M. (2009), *Reflections in a Serpent's Eye: Thebes in Ovid's Metamorphoses*, Oxford.

Jones, P. (2007), *Reading Ovid: Stories from the Metamorphoses*, Cambridge.

Know, P. E. (2006), *Oxford Readings in Ovid*, Oxford.

_____ (2009), *A Companion to Ovid*, Malden – Oxford – Chichester.

Liveley, G. (2011), *Ovid's 'Metamorphoses': A Reader's Guide*, London.

Ormand, K. (2009), *Controlling Desires: Sexuality in Ancient Greece and Rome*, Westport.

Papaioannou, S. (2007), *Redesigning Achilles: "recycling" the epic cycle in the "Little Iliad": (Ovid, Metamorphoses 12.1-13.622)*, Berlin – New York.

Pavlock, B. (2009), *The Image of the Poet in Ovid's Metamorphoses*, Madison.

von Glinski, M. L. (2012), *Simile and Identity in Ovid's Metamorphoses*, Cambridge.

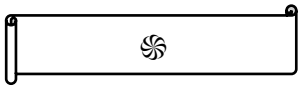

Neophytou Despoina
PhD Candidate – University of Ioannina
despoina9.dn@gmail.com

Magic in Roman court: Discussing Rome's perception of magic through trials found in the *Res Gestae* of Ammianus Marcellinus

Keywords: magic, *Res Gestae*, law, perception, Rome

As scholarly research has shown, magic is a complex and multifaceted topic to study, as it was used in Antiquity for a variety of reasons. These are, to heal illnesses, to make one fall in love or lose a sport competition or a trial; not to mention, it was even connected to poisoning. In fact, there are many cases in which people would be summoned to Roman court with the true or even the false category of practicing magic. Certainly, a good way to explore these cases is to search for them in the *Res Gestae* of Ammianus Marcellinus. This paper will aim to present, explain and be drawn to some conclusions regarding specific magic-related notions found in the *Res Gestae, such as maleficium, veneficium, veneficus, artes nefandae*, and others.

Then, focusing on the cases that took place in the city of Rome the paper will attempt to study some of the magic-related trials narrated, with the goal being to create a more clear and concise image of what sorts of magic people practiced, why they used it, what seems that magic meant to them, to what extent it was a part of their life, what notions they used to define it in each case and, most importantly and what can be concluded about the way people perceived it. For instance, the paper will set out to illustrate how

accusations of treason had been connected to magic and how even important men like senators and prefects faced or expressed magic-related accusations.

Interestingly, the trial cases studied cover a wide range of charges. In some of them people are accused of practicing magic upon innocent victims, in others of attempting to poison and kill via magic, while in others they are accused of using magic to make someone fall in love with them or simply of copying a *codex* focused on magic arts. Dealing with trials means of course that legal texts, from the *XII Tables, the Theodosian Code* and the *Lex Cornelia de sicariis et veneficiis* will be considered, when needed, to make comparisons with Ammianus' text, discuss and make further conclusions regarding the illustration and the perception of magic by the Roman society.

Select bibliography

Boeft, J. D. – J. W. Drijvers – D. D. Hengst – H. C. Teitler (2013), *Philological and Historical Commentary on Ammianus Marcellinus XXIX*, Leiden – Boston.

Curran, J. (2000), *Pagan City and Christian Capital: Rome in the Fourth Century*, Oxford.

Davies, J. P. (2005), *Rome's Religious History: Livy, Tacitus and Ammianus on their Gods*, Cambridge.

Graf, F. (1999), *Magic in the Ancient World*, Cambridge.

Hoffman, C. A. (2002), *The Idea of Magic in Roman Law*, Διδ. Δ., California.

Kahlos, M. (2016), "*Artis heu magicis*: The Label of Magic in Fourth-Century Conflicts and Disputes", στο M. Salzman – M. Saghy – R. L. Testa (edd.), *Pagans and Christians in Late Antique Rome*, New York, 162-178.

Lee-Stecum, P. (2006), "Dangerous Reputations: Charioteers and Magic in Fourth-Century Rome", *G&R* 53.2: 224-234.

Liebs, D. (2012), *Summoned to the Roman Courts: Famous Trials from Antiquity*, (μτφρ. R. Garber & C. G. Curten), Berkeley – Los Angeles – London.

Matthews, J. (1989), *The Roman Empire of Ammianus*, London.

Pharr, C. (1932), "The Interdiction of Magic in Roman Law", *Transactions and Proceedings of the American Philological Association* 63: 269-295.

_____ (1952), *The Theodosian Code and Novels and the Sirmondian Constitutions*, Princeton.

Rives, J. B. (2006), "Magic, Religion, and Law: The Case of the *Lex Cornelia de sicariis et veneficiis*", στο A. Clifford & J. Rüpke (edd.), *Religion and Law in Classical and Christian Rome*, Stuttgart, 47-67.

Robinson, O. F. (2007), *Penal Practice and Penal Policy in Ancient Rome*, London – New York.

Rolfe, J. C. (1940), *Ammianus Marcellinus, History, Volume II Books 20-26*, Cambridge.

_____ (1950), *Ammianus Marcellinus, History, Volume I Books 14-19,* Cambridge.

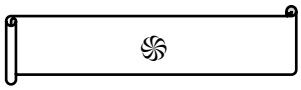

Norris Mike
PhD Candidate – University College Dublin
mike.norris@email.it

The inclusive eternity of Zeno of Verona

Key – Words: Zeno of Verona, eternity, Christianity, Arianism

Much of the agenda for Christian doctrine in the first millennium of the Church was set by Augustine of Hippo. His theory of eternity, modelled on a perfect and immutable deity, was that it was timeless: those who believed in Christ were rewarded after death with an eternal stasis in paradise. This view of the afterlife informed the liturgy of the Church at least until the Renaissance, and the imagery is evident for centuries in European art. Zeno of Verona saw the promise of eternal life as key to Christianity; Christ, who made this promise, must himself be eternal. The bishop saw Arianism as a serious threat to this doctrine – the shibboleth of this variant belief was "There was a time when he (Christ) was not". In his sermons, he preached, rationally and consistently, against the followers of Arius and for the co-eternity of Christ with the Father. The case he made was logical, measured, and incisive. In this regard, his sermons surpass those of many of his contemporary churchmen. Zeno went beyond doctrine, though, and philosophized about the nature of eternity. His view was

more inclusive than that of Augustine. Further, in explaining the ineffable to his congregation, Zeno inverted the conventional framework and anticipated the Romantics of the 19th century, the mathematics of Cantor, and the religious philosophy of Barth. In this paper, I will show that the ideas that emerge from Zeno have relevance to the ongoing debates on the nature of time and on the philosophy of eternity.

Select bibliography:

Connell, M. (2006), *Eternity today: on the liturgical year*, v. 1, New York.

Craig, W. L. (2001), *God, Time and Eternity,* Dordrecht.

Deng, N. (2018), "Eternity in Christian Thought", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*, n.p.. Διαθέσιμο μέσω: https://plato.stanford.edu/entries/eternity/ [Τελευταία ανάκτηση: 15/2/2023].

Gerzaguet, C. (2017), "Preaching to the Ecclesia in Northern Italy: the Eastertide sermons of Zeno of Verona and Gaudentius of Brescia.", *Studia Patristica* 77, 33-44.

Jeanes, G. P. (1995), *The day has come!: Easter and baptism in Zeno of Verona*, v. 73, Collegeville.

Leftow, B. (2001), "The Eternal Present", *God and Time*, n.p.. Διαθέσιμο μέσω: https://iep.utm.edu/god-time/ [Τελευταία ανάκτηση: 15/2/2023].

Long, A. (2021), *Immortality in ancient philosophy*, Cambridge.

May, G. (1994), *Creatio ex nihilo: the doctrine of 'creation out of nothing' in early Christian thought*, Edinburgh.

McEachnie, R. (2014), "A History of Heresy Past: The Sermons of Chromatius of Aquileia", *ChHist* 83 (2), 273-296.

Piardi, F. (2014), "Richiami classici nella produzione literaria di Gaudenzio di Brescia", *Aevum 88* (1), 181-193.

Ravazzolo, R. (2008), *Trattati. Zeno di Verona and Gabriele Banterle*, Rome.

Stepanich, M. F. (1948), *The Christology of Zeno of Verona*, Washington.

Truzzi, C. (1985), *Zeno, Gaudenzio e Cromazio. Testi e contenuti della predicazione cristiana per le chiese di Verona, Brescia e Aquileia (360-410 ca.),* v. XXII, Brescia.

Wallace, D. F. (2003), *Everything and more: a compact history of infinity*, New York.

Young, W. W. (2021), "Toward an inclusive conception of eternity", *International Journal for Philosophy of Religion* 89 (2), 171-187.

Ντούμα Σταυρούλα
Υποψήφια Διδάκτωρ – Εθνικών και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών
doum.lin@yahoo.gr

Σπεύδε βραδέως: τα όχι και τόσο νωχελικά ζώα στο ελληνιστικό έπος και το νέο φορμουλαϊκό δίκτυο

Λέξεις – Κλειδιά: ελληνιστικό έπος, επίθετα, *νωθής*, *νωθρός*, *νωχελής*

Η παρούσα εισήγηση πραγματεύεται τη χρήση των επιθέτων *νωθής, νωθρός, νωχελής* στην ελληνιστική εξαμετρική ποίηση, τρεις λέξεις οι οποίες συνδέονται τόσο σημασιολογικά όσο και ετυμολογικά, γεγονός που αξιοποιείται για να οικοδομηθεί ένα κατά σύμβασιν φορμουλαϊκό δίκτυο για τον προσδιορισμό των ζώων της βουκολικής υπαίθρου. Οι ελληνιστικοί ποιητές αφορμώνται και εκμεταλλεύονται διακειμενικά την *ἅπαξ* εμφάνιση του επιθέτου *νωθής* στο αρχαϊκό έπος, το οποίο απαντά σε μία μοναδική για το περιεχόμενό της ομηρική παρομοίωση. Συγκεκριμένα, η δράση του Αίαντα Τελαμώνιου παραλληλίζεται με εκείνη ενός οκνηρού γαϊδάρου, που αποχωρεί αργά από το σπαρμένο χωράφι, στο οποίο εισέβαλλε, για να ικανοποιήσει την πείνα του (Όμ. *Ίλ.* 11.558-59). Αρχικά, ο Άρατος εισάγει στα Φαινόμενα τα επίθετα *νωθής* και *νωχελής* με στόχο να αποδώσει την αμυδρότητα της έντασης φωτοβολίας αντίστοιχα για τον αστερισμό του Κριού (*Φαιν*. 228-29) και για κάποιους ανώνυμους μεμονωμένους αστέρες (*Φαιν*. 389-91), μεταβάλλοντας άρδην την καθιερωμένη σημασιολογία των συγκεκριμένων όρων. Ο Καλλίμαχος χρησιμοποιεί τον συχνότερο όρο νωθρός ως προσδιορισμό του ταύρου του Μαραθώνα στην *Ἑκάλην* απ. 259 (Pf.). Στη συνέχεια, ο Απολλώνιος εκφράζει με το *νωθής* τη νωχέλεια στις κινήσεις του φιδιού που ευθύνεται για τον θάνατο του Μόψου (Απ. Ροδ. *Ἀργ*. 4.1506). Τα φίδια, ένα επίσης σήμα κατατεθέν του αγροτικού χώρου, και η βουκολική ραθυμία τους μεταπλάθονται σε στοιχεία ακύρωσης του ειδυλλιακού τοπίου, όπως ήδη υπαινίσσεται ο Απολλώνιος. Ο Νίκανδρος, ενσωματώνοντας και τα τρία επίθετα στο έργο του, ενστερνίστηκε αυτήν την παράδοση με απόρροια τα βαρύθυμα φίδια να λαμβάνουν ενεργό μέρος στον αντιβουκολικό λογοτεχνικό χώρο των *Θηριακῶν*, όπου ο κίνδυνος σε έναν περισσότερο ρεαλιστικό locus amoenus ελλοχεύει παντού. Το ενδιαφέρον, ωστόσο, βρίσκεται στο γεγονός ότι σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις τα περιγραφόμενα ζώα είτε έχουν εγγενές χαρακτηριστικό την ταχύτητα είτε εκδηλώνουν και την αντίθετη συμπεριφορά, δηλαδή την ταχεία δράση, αμέσως μετά ή πριν την νωχελική τους στάση. Αυτό μας οδηγεί στην σκέψη ότι οι

ποιητές είτε πειραματίζονται παιγνιωδώς με την ετυμολογία του επιθέτου ως στέρηση του *θέω* είτε επιδιώκουν την ειρωνική ανατροπή του ομηρικού προτύπου. Καταληκτικά, η συμπερίληψη του *νωθής* σε παρόμοιο αγροτικό σκηνικό με την ομηρική *ἄπαξ* εμφάνισή του διαφυλάχθηκε ως επί το πλείστον και στην ελληνιστική εξαμετρική ποίηση, με το σημασιακό του πεδίο και την απόδοσή του εντούτοις να διευρύνεται. Παράλληλα, αναδεικνύεται σε τυπικό επίθετο για την νωθρότητα των ζώων που συναντά κανείς σε βουκολικού τύπου συγκείμενα και το ίδιο συνέβη και με τα άλλα δύο παρεμφερή επίθετα, τα οποία εξυπηρετούν την ελληνιστική *ποικιλίαν*.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Campbell, J. M. (1996), *An analysis of the semantic domains of νωθρός with implications for the interpretation of Hebrews 5.11-6.12.*, Διδ. Δ, New Orleans.

Hollis, A. S. (2009), *Callimachus Hecale: Second Edition with Introduction, Text, Translation, and Enlarged Commentary*, Oxford.

Hunter, R. (2015), *Apollonius of Rhodes: Argonautica Book IV*, Cambridge.

Jacques, J. M. (1969). «Aratos et Nicandre. ΝΩΘΗΣ et ΑΜΥΔΡΟΣ», *REA* 71(1), 38-56.

Kidd, D. (1997), *Aratus: Phaenomena: Edited with Introduction, Translation and Commentary*, Cambridge Classical Texts and Commentaries 34, Cambridge.

Kyriakou, P. (1995), *Homeric hapax legomena in the Argonautica of Apollonius Rhodius: A literary study*, Stuttgart.

Overduin, F. (2014), *Nicander of Colophon's Theriaca: a literary commentary*, Leiden.

Stürner, S. (2021), *Die Argonauten in Afrika: Einleitung, Übersetzung und Kommentar zur Libyenepisode der› Argonautika‹ des Apollonios von Rhodos (AR 4, 1223-1781)*, Berlin – Boston.

Παπαγεωργίου Βασίλειος
Υποψήφιος Διδάκτωρ – Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
vasilis.p@outlook.com

Κι' ἄσβυστη μόνον στιὰ νὰ λάμπῃ 'ς τὴ γωνιά μου: όψεις της μεταφραστικής ποιητικής του Νικόλαου Κογεβίνα στην *Ελεγεία* 1.1 του Τιβούλλου

Λέξεις – Κλειδιά: μετάφραση, Νικόλαος Κογεβίνας, μεταφραστική θεωρία, Τίβουλλος, ελεγεία

Η παρούσα εισήγηση αποτελεί τμήμα της γενικότερης έρευνάς μου πάνω στις ελληνικές μεταφράσεις ρωμαϊκής ερωτικής ελεγείας κατά τον 19ο αιώνα. Η μελέτη αυτή εντάσσεται στον ευρύτερο χώρο της πρόσληψης και ειδικότερα σε εκείνον της περιγραφικής μεταφρασεολογίας που αφορά την εξέταση των μεταφράσεων έργων της λατινικής γραμματείας στην ελληνική (αρχαΐζουσα, καθαρεύουσα και δημοτική) δίνοντας έμφαση στη μεταφραστική θεωρία και πράξη. Ο κύριος στόχος των μελετημάτων αυτού του είδους είναι τόσο η ερμηνεία των αιτιών που οδήγησαν στην δημιουργία των μεταφρασμάτων όσο και το αναγνωστικό κοινό στο οποίο εκείνα απευθύνονταν. Πρόκειται λοιπόν για μία πρακτική στην οποία το ενδιαφέρον της φιλολογικής έρευνας έχει στραφεί μόλις την τελευταία δεκαετία, καθώς ή έως τότε μελέτη αφορούσε την εξέταση των μεταφράσεων έργων αρχαίας ελληνικής στη λατινική γλώσσα – γραμμένες κυρίως κατά την περίοδο της Αναγέννησης.

Στην παρούσα εργασία εξετάζεται η μετάφραση της προγραμματικής *Ελεγείας* 1.1 του Τιβούλλου από τον Κερκυραίο λόγιο Νικόλαο Κογεβίνα (Γλαῦκος Πόντιος), η οποία εκπονήθηκε κατά το 2ο μισό του 19ου αιώνα και δημοσιεύθηκε το 1891 στο περιοδικό *Ἀττικόν Μουσεῖον*. Στόχος της μελέτης αυτής είναι, αφού γίνει αναφορά στο ιστορικοκοινωνικό συγκείμενο, να παρουσιαστούν συνοπτικά κάποια βιογραφικά στοιχεία του Κογεβίνα, εν συνεχεία οι λόγοι που οδήγησαν τον μεταφραστή στη απόδοση της συγκεκριμένης ελεγείας, ενώ στο τέλος θα εξεταστούν ενδεικτικά χωρία του μεταφράσματος προκειμένου να καταδειχθούν στοιχεία της γλώσσας και του ύφους του μεταφραστή, καθώς και οι μεταφραστικές τεχνικές του.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Athanasiadou, G. – V. Pappas – S. Stathis – V. Fyntikoglou (2019), "Translating Latin elegy in 19th century Greece: An overview with Tibullus as case study", *MediChron* 9: 197-235.

Γραμμενίδης, Σ. – Τ. Δημητρούλια – Ε. Κουρδής – Ε. Λουπάκη – Γ. Φλώρος (2015), *Διεπιστημονικές προσεγγίσεις της* μετάφρασης, Αθήνα. Διαθέσιμο μέσω: https://repository.kallipos.gr/handle/11419/3901 [Τελευταία ανάκτηση: 9/6/2022].

Γρόλλιος, Κ. (1970), "Λατινομαθείς Επτανήσιοι λόγιοι από τον ΙΖ΄ έως τον ΙΘ΄ αιώνα", *Κερκυραϊκά Χρονικά* 15: 21-42.

Δεντρινού, Ε. (1916), *Τα έργα του Νικ. Κογεβίνα (Γλαύκου Ποντίου)*, Αθήνα.

Κακριδής, Ι. Θ. ([6]2008), *Το μεταφραστικό πρόβλημα*. Αθήνα.

Λεξικό του Λευκαδίτικου Γλωσσικού Ιδιώματος: https://lexikolefkadas.gr/via/ [τελευταία ανάκτηση: 18/3/2023].

Μεταφράσεις έργων λατινικής γραμματείας από το 1453, ΑΠΘ: http://gtll.lit.auth.gr/ [Τελευταία ανάκτηση: 18/3/2023].

Μιχαλόπουλος, Χ. Ν. & Α. Ν. Μιχαλόπουλος (2015), *Ρωμαϊκή ερωτική ελεγεία*, Αθήνα. Διαθέσιμο μέσω: https://repository.kallipos.gr/handle/11419/2213 [Τελευταία ανάκτηση: 18/3/2023].

Παλαντζιάν, Ε. (2009), *Η θέση των ελεγειών στο έργο του Τίβουλλου*, Θεσσαλονίκη. Διαθέσιμο μέσω: https://ikee.lib.auth.gr/record/113805 [Τελευταία ανάκτηση: 9/6/2022].

Παππάς, Β. (2016), *Ρωμαϊκή ερωτική ποίηση: το παρακλασίθυρο στην ελεγεία*, Θεσσαλονίκη.

_____ (2017), *Η Λατινική Ιστοριογραφία στις αρχές του 19ου αιώνα: οι μεταφράσεις του Τρόγου και του Φλώρου από τον Δανιήλ Φιλιππίδη*, Θεσσαλονίκη.

Πολυλάς, Ι. (1891), "Ποιητική Μετάφρασις", *Εστία* 31.10: 148-150. Διαθέσιμο μέσω: https://pleias.library.upatras.gr/index.php/estia/article/view/72218/64567 [Τελευταία ανάκτηση: 9/6/2022].

Πόντιος Γ.(= Κογεβίνας, Ν.) (1891α), "Πρῶτο ἐλεγεῖο τοῦ πρώτου βιβλίου τοῦ Ἀλβίου Τιβούλλου", *Ἀττικόν Μουσεῖον* 3.35: 381. Διαθέσιμο μέσω: https://pleias.library.upatras.gr/index.php/attiko_mouseio/article/view/3224/3221 [Τελευταία ανάκτηση: 8/5/2022].

Vitti, M. ([3]2008), *Ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας*, Αθήνα.

Παπαδημητρίου Ελένη
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια – Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
patpap03@gmail.com

Η κριτική του Ιππάρχου στον Άτταλο (Ιππαρχ. *Τῶν Ἀράτου καὶ Εὐδόξου Φαινομένων ἐξήγησις* 1.8 Manitius)

Λέξεις – Κλειδιά: Ίππαρχος, Άτταλος, *Φαινόμενα* Αράτου, φιλολογική κριτική, φιλολογία και επιστήμη

Αναμφίβολα, ο Ίππαρχος ο Νικαεύς υπήρξε ένας από τους σπουδαιότερους μαθηματικούς και αστρονόμους της Ελληνιστικής εποχής. Είναι μάλλον βέβαιο ότι κατά το τρίτο τέταρτο του 2ου αι. π.Χ. δίδασκε σε μια από τις Σχολές της Ρόδου, σημαντικού μορφωτικού κέντρου της συγκεκριμένης περιόδου. Το μοναδικό διασωθέν έργο του με τίτλο *Τῶν Ἀράτου καὶ Εὐδόξου Φαινομένων ἐξήγησις* είναι ένα εγχειρίδιο αστρονομίας αποτελούμενο από τρία βιβλία και συνιστά στην ουσία μια επίκριση των *Φαινομένων* του Αράτου από τους Σόλους. Όμως, μολονότι πρόκειται κατά βάση για ένα επιστημονικό έργο, ο Νικαέας μαθηματικός χρησιμοποιεί φιλολογικά μέσα για τη σύνταξή του. Αυτό σημαίνει πως στο κείμενο απαντούν ενοφθαλμισμένες λέξεις και φράσεις που μας βοηθούν να καταλάβουμε ότι ο συγγραφέας γνώριζε πολύ καλά και χρησιμοποίησε τη σύγχρονή του φιλολογική ορολογία. Άλλωστε, είναι γνωστό πως κατά την Ελληνιστική εποχή τα πρώτα επιστημονικά υπομνήματα συντάσσονταν με φιλολογικό τρόπο.

Μεταξύ των άλλων θεμάτων, στο «προγραμματικό» προοίμιο του έργου του ο Ίππαρχος αναφέρεται σε προγενέστερούς του υπομνηματιστές των *Φαινομένων* του Αράτου (1.1.3 Manitius), ενώ κατονομάζει και κρίνει αυστηρά στο κείμενό του μόνον τον αρχαιότερο σύγχρονό του Άτταλο τον Ρόδιο. Η οξεία αυτή κριτική, η οποία είναι επιστημονική και συνάμα φιλολογική, προκαλεί εύλογα ερωτήματα σχετικά με τους λόγους που οδήγησαν τον αρχαίο μαθηματικό να ξεχωρίσει τον Άτταλο ανάμεσα στους υπομνηματιστές του Αράτου.

Συνεπώς, η συγκεκριμένη εισήγηση εστιάζει στον Ίππαρχο και στην κριτική που ασκεί στον Άτταλο. Θα προσπαθήσουμε καταρχάς να ανιχνεύσουμε, κυρίως μέσα από το πρώτο βιβλίο του Νικαέα, κάποιες βασικές πληροφορίες που αφορούν τόσο τον ίδιο τον Άτταλο όσο και την έκδοση των αράτειων *Φαινομένων*, που φέρεται να επιμελήθηκε. Στη συνέχεια, θα επικεντρωθούμε στην κριτική του Ιππάρχου προς τον Ρόδιο υπομνηματιστή, εξετάζοντας ενδεικτικά το 8ο κεφάλαιο του πρώτου βιβλίου του

Τῶν Ἀράτου καὶ Εὐδόξου Φαινομένων ἐξήγησις. Στο χωρίο αυτό θα επιχειρήσουμε να εντοπίσουμε και να αναλύσουμε τη φιλολογική ορολογία που χρησιμοποιεί ο Ίππαρχος, προκειμένου να επιτιμήσει τον Άτταλο για τις επιστημονικές του ανακρίβειες, αλλά και τα βαθύτερα κίνητρα που τον ωθούν σ' αυτήν την οξεία κριτική.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Αυγερινός, Χ. Ε. (2014), *Τα Φαινόμενα του Αράτου στους σύγχρονους και τους μεταγενέστερούς του*, Πονήματα 8, Αθήνα.

Kidd, D. (1997), *Aratus: Phaenomena. Edited with Introduction, Translation and Commentary*, Cambridge Classical Texts and Commentaries 34, Cambridge.

Lasserre, F. (1966), *Die Fragmente des Eudoxos von Knidos*, Berlin.

Lightfoot, J. (2017), "Hipparchus' Didactic Journey: Poetry, Prose and Catalogue Form in the *Commentary on Aratus and Eudoxus*", *GRBS* 57: 935-967.

Luiselli, R. (2015), "Hellenistic Astronomers and Scholarship", στο F. Montanari – S. Matthaios – A. Rengakos (edd.), *Brill's Companion to Ancient Greek Scholarship*, Leiden – Boston, 1216-1234.

Maass, E. (1892), *Aratea*, Philologische Untersuchungen XII, Berlin.

_____ (1898), *Commentariorum in Aratum reliquiae*, Berlin.

Manitius, C. (1894), *Hipparchi in Arati et Eudoxi Phaenomena commentariorum libri tres*, Leipzig.

Mansfeld, J. (1994), *Prolegomena: Questions to be settled before the study of an author, or a text*, Philosophia Antiqua v. 61, Leiden – New York – Köln.

Martin, J. (1998), *Aratos: Phénomènes tomes I-II*, Paris.

Mastorakou, S. (2020), "Aratus and the Popularization of Hellenistic Astronomy", στο A. C. Bowen & F. Rochberg (edd.), *Hellenistic Astronomy. The Science in Its Contexts*, Leiden – Boston, 383-397.

Sluiter, I. (2000), "The Dialectics of Genre: Some Aspects of Secondary Literature and Genre in Antiquity", στο M. Depew & D. Obbink (edd.), *Matrices of Genre: Authors, Canons and Society*, Cambridge, 183-203.

Pavlidou-Elamin Marina
PhD Candidate – University College London
marina.pavlidou-elamin.17@ucl.ac.uk

A synaesthetic reading of Sappho's poetry

Key – Words: senses, rituals, divinity, eroticism, cimmunity

In my thesis, I examine what it means to think about the senses, especially their interweaving, in Sappho's time, and I throw into sharp focus the poems of Sappho, who displays a particular sensitivity to synaesthetic verges. Sappho often presents paradigms of multisensory experience, beginning one verse with a sense and ending with another, or transferring an object associated with one sense over to another. Therefore, I offer an account of the sensory world and the performative ritual context and setting of Sappho's poetry, concerning the senses that they evoke. Through this analysis, I attempt to identify what the senses add to our understanding of Sappho and how this helps us to appreciate her poetry. Moreover, I examine how specific senses were supposed to affect those who experienced them and explore the profound meanings of the senses in Sappho.

My dissertation constitutes an all-encompassing exploration of how the plethora of multisensory qualities in Sappho's poetry can be traced back to the question of her female-centredness and her interest in the female experience. A synaesthetic approach rather than one limited to one sense will reveal the role of the senses in the appreciation of aesthetic pleasure, their association with perception and memory, as well as the connection between the sensory channels, and affect. I thus study how the effects of synaesthesia serve a ritual cultic purpose, invoke divinity, and generate eroticism in Sappho's poetry. For the purposes of the conference, I will briefly introduce my theme: I will present the theoretical background of my discussion, explain the terminology that I use, and outline my methodology. Finally, I will focus on a close reading of a selection of Sapphic poems rich in synaesthetic elements.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Bradley, M. (2013), "Colour as Synaesthetic Experience in Antiquity", στο S. Butler & A. Purves (edd.), *Synaesthesia and the Ancient Senses*, Durham, 127-140.

Butler, S. & A. Purves (2013), “Introduction: Synaesthesia and the Ancient Senses”, στο S. Butler & A. Purves (edd.), *Synaesthesia and the Ancient Senses*, Durham, 1-8.

Butler, S. & S. Nooter (2019), “Introduction: Sounding Hearing”, στο S. Butler & S. Nooter (edd.), *Sound and the Ancient Senses*, London – New York, 1-12.

Clements, A. (2015), “Divine Scents and Presence”, στο M. Bradley (ed.), *Smell and the Ancient Senses*, London – New York, 46-59.

duBois, P. (1995), *Sappho Is Burning*, Chicago – London.

duBois, P. (2015), *Sappho*, London.

Greene, E. (1996), *Re-reading Sappho: Reception and Transmission*, London.

_____ (1996a), *Reading Sappho: Contemporary Approaches*, Berkeley – Los Angeles – London.

Gurd, S. (2019), “Auditory philology”, στο S. Butler & S. Nooter (edd.), *Sound and the Ancient Senses*, London – New York, 184-197.

Hitch, S. (2018), “Tastes of Greek Poetry: From Homer to Aristophanes”, στο K. C. Rudolph (ed.), *Taste and the Ancient Senses*, London – New York, 22-44.

Konstan, D. (2015), “Affect and Emotion in Greek Literature”, *Oxford Handbooks Online*, n.p..

Power, T. (2019), “The Sound of the Sacred”, στο S. Butler & S. Nooter (edd.), *Sound and the Ancient Senses*, London – New York, 15-30.

Snyder, J. M. (^{3}1997), *Lesbian Desire in the Lyrics of Sappho*, New York.

Squire, M. (2016), “Introductory Reflections: Making Sense of Ancient Sight”, στο M. Squire (ed.), *Sight and the Ancient Senses*, London – New York, 1-35.

Toner, J. (2014) “Sensory Studies,” *CR* 64.2: 343-345.

Τρίγκη Αλεξία
Υποψήφια Διδάκτωρ – Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
alexiatrigki@gmail.com

Τα *μελαγχολικά νοσήματα* στο αριστοτελικό *corpus*

Λέξεις – Κλειδιά: ιατρική, Αριστοτέλης, *μελαγχολικά νοσήματα*, *Ἠθικὰ Νικομάχεια*, *προβλήματα*

Κατά την περίοδο της κλασικής αρχαιότητας, η ιατρική επιστήμη είναι άρρηκτα συνυφασμένη με την αρχαία ελληνική φιλοσοφία και τους φιλοσόφους. Κάτι τέτοιο πιστοποιείται, μεταξύ άλλων, κι από το γεγονός ότι ο Αριστοτέλης ως φιλόσοφος - επιστήμων ασχολήθηκε εταστικά με τα φαινόμενα του σώματος και της ψυχής και εν γένει με ζητήματα για τα οποία καθ' ύλην αρμόδια είθισται να θεωρείται η ιατρική επιστήμη. Στο ψευδο-αριστοτελικό έργο *Προβλήματα*, μάλιστα, εντοπίζεται μια από τις πιο συστηματικές καταγραφές για τα *μελαγχολικὰ νοσήματα* και για τους ανθρώπους που διακρίνονται για τη μελαγχολική τους ιδιοσυγκρασία, ήτοι τους μελαγχολικούς. Ως σκοπός της παρούσας εισήγησης, λοιπόν, τίθεται η παρουσίαση του τρόπου με τον οποίο ο Αριστοτέλης αντιμετωπίζει τα *ἀπὸ μελαίνης χολῆς ἀρρωστήματα*, δηλαδή τα *μελαγχολικὰ νοσήματα*. Για τον σκοπό αυτό, η συζήτηση δεν θα περιοριστεί αποκλειστικά στα έργα του φιλοσόφου, που θεωρούνται αυθεντικά του έργα και στα οποία γίνεται μνεία για τα *μελαγχολικὰ νοσήματα* (όπως ενδεικτικά στα *Ἠθικὰ Εὐδήμεια*). Απεναντίας, θα επεκταθεί και στις πραγματείες εκείνες που λογίζονται ως ψευδο-αριστοτελικές, στα ψευδεπίγραφα δηλαδή έργα του φιλοσόφου, με το σκεπτικό ότι, ακόμη κι αν τα εν λόγω έργα δεν γράφηκαν από τον Σταγειρίτη, σίγουρα πάντως απηχούν εν πολλοίς τις αριστοτελικές ιδέες. Στο πλαίσιο αυτό, θα καταδειχθεί, ανάμεσα σε άλλα, πως ο Αριστοτέλης, μολονότι φιλόσοφος, προβαίνει σε μια ρηξικέλευθη για την εποχή του διάκριση αναφορικά με το ζήτημα των *μελαγχολικῶν νοσημάτων*. Ειδικότερα διαχωρίζει τους *φύσει μελαγχολικοὺς* ανθρώπους από εκείνους που πάσχουν από νόσους που συνδέονται με τη μαύρη χολή. Ποια, όμως, από τις δύο αυτές κατηγορίες αξιολογεί ο φιλόσοφος ως νοσηρή κατάσταση και γιατί; Και ακόμη, ποια είναι, σύμφωνα με την αριστοτελική αντίληψη, η αιτία πρόκλησης των *μελαγχολικῶν νοσημάτων*; Αυτά είναι μόνο μερικά από τα ερωτήματα στα οποία θα προσπαθήσουμε να απαντήσουμε με την παρούσα ανακοίνωση, με σημείο αναφοράς πάντα τα αριστοτελικά κείμενα.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Ahonen, M. (2014), *Mental Disorders in Ancient Philosophy*, Switzerland.

_____ (2019), "Ancient philosophers on mental illness", *History of Psychiatry* 30.1: 3-18.

Philip, J. van der (2000), "Aristotle's Psycho-physiological Account of the Soul-Body Relationship", στο P. Wright & P. Potter (edd.), *Psyche and soma: physicians and metaphysicians on the mind-body problem from Antiquity to the Enlightenment*, Oxford, 57-78.

_____ (2010), *Medicine and Philosophy in Classical Antiquity: Doctors and Philosophers on Nature, Soul, Health and Disease*. New York.

Flashar, H. (1966), *Melancholie und Melancholiker in den medizinischen Theorien der Antike*, Berlin.

Κατσούρης, Α (2017), *Η Αρχαία Ελληνική Ιατρική. Θεωρία και πρακτική μέσα από τις πηγές*, Θεσσαλονίκη.

Liatsi, M. (2020), "Natural Inclination to Ethics in Aristotle", στο M. Liatsi (ed.), *Ethics in Ancient Greek Literature: Aspects of Ethical Reasoning from Homer to Aristotle and Beyond* [Trends in Classics-Supplementary v. 102], 101-113.

Pigeaud, J. (1981), *La maladie de l'âme: Etude sur la relation de l'âme et du corps dans la tradition médico-philosophique antique*, Paris.

Radden, J. (2000), *The nature of melancholy: from Aristotle to Kristeva*, New York.

Simon, B. (1978), *Mind and Madness in Ancient Greece: The Classical Roots of Modern Psychiatry*, New York.

Temkin, O. (^{2}1971), *The falling sickness: A History of Epilepsy from the Greeks to the Beginnings of Modern Neurology*, Baltimore.

Thumiger, C. (2017), *A History of the Mind and Mental Health in Classical Greek Medical Thought*, Cambridge.

Wright, J. P. & P. Potter (2000), *Psyche and soma: physicians and metaphysicians on the mind-body problem from Antiquity to the Enlightenment*, Oxford.

Τσούμπος Ευάγγελος
Μεταπτυχιακός φοιτητής – Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
e.d.tsoumpos@gmail.com

Ζητήματα εσωτερικής ποιητικής στο έργο *Ephemeris* του Αυσονίου

Λέξεις – Κλειδιά: εσωτερική ποιητική, οργανωτική βούληση, αυτοαναφορικότητα, *Ephemeris*, Αυσόνιος

Η ποιητική συλλογή *Ephemeris* του Αυσονίου αποτελείται από 8 ποιήματα και καταγράφει, όπως μας πιστοποιεί ο επεξηγηματικός υπότιτλος id est totius diei negotium, τις καθημερινές ασχολίες και τις προσωπικές εμπειρίες του ίδιου του ποιητή. Η παρούσα ερμηνευτική δοκιμή της συλλογής επιχειρεί να αναδείξει τις όψεις της εσωτερικής ποιητικής που αποτυπώνονται στο έργο.

Η ερεθιστική ανάγνωση της εργασίας του Θ. Παπαγγελή για την ποιητική των Εκλογών του Βιργιλίου (1995), της καίριας μελέτης του Δ. Ν. Μαρωνίτη (1999) - στην οποία ορίζεται για πρώτη φορά ο όρος εσωτερική ποιητική - και των ερμηνευτικών προτάσεων του Β. Φυντίκογλου για τον πολύπλευρο ποιητολογικό στοχασμό στο επύλλιο του Αρισταίου (2007) και της Ε. Γκαστή (2009) για τα ζητήματα εσωτερικής ποιητικής στον Αγαμέμνονα του Αισχύλου θέτουν τις προσδιοριστικές μεθοδολογικές συντεταγμένες της παρούσας ανακοίνωσης. Είναι αυτονόητο ότι σταθερό σημείο αναφοράς της παρούσας ερμηνευτικής προσέγγισης αποτελούν τα δύο άρθρα του Φ. Πολυμεράκη (1998) (1999) που παρέχουν μια εμπεριστατωμένη ανάλυση της συλλογής.

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να συγκεντρώσει και να αναλύσει τα χωρία εκείνα στα οποία φαίνεται ότι ο Αυσόνιος ενοφθαλμίζει ποιητικά αυτοσχόλια που αποδεικνύουν την ενδοποιητική του θεωρία. Συγκεκριμένα, η κειμενοκεντρική ανάγνωση που επιχειρείται αποσκοπεί να απαντήσει σε καίρια ποιητολογικά ερωτήματα που αφορούν την αφηγηματική αυτεπίγνωση της συλλογής και να αναδείξει πτυχές της αυτοαναφορικής τάσης του κειμένου. Ως εκ τούτου, θα απομονωθούν και θα αναλυθούν τα κειμενικά σήματα της εσωτερικής οργάνωσης των επιμέρους τμημάτων που αποδεικνύουν την οργανωτική βούληση του ποιητή στην πορεία όλης της ποιητικής συλλογής. Σε αυτό το πλαίσιο θα εξεταστούν οι εκφράσεις που αφορούν την αυτοαναφορική αιτιολόγηση των επιλογών του ποιητή (μετρικές επιλογές, δομικό σχήμα της συλλογής, κυκλική σύνθεση).

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Γκαστή, Ε. (2009), *Αισχύλου Αγαμέμνων. Ζητήματα εσωτερικής ποιητικής*, Αθήνα.

Evelyn-White, H. G. (1919), *Ausonius*, Oxford.

Green, R. P. H. (1991), *The Works of Ausonius*, Oxford.

Hussey, J. R. (1974), *Ausonius and his concept of the Worthwhile life*, Michigan.

Kroh, P. (1996), *Λεξικό Αρχαίων Συγγραφέων Ελλήνων και Λατίνων*, (μτφρ. Δ. Λυπουρλής & Λ. Τρομάρας), Θεσσαλονίκη.

Μαρωνίτης, Δ. Ν. (1999), *Ομηρικά Μεγαθέματα. Πόλεμος – Ομιλία – Νόστος*, Αθήνα.

Παπαγγελής, Θ. (1995), *Από τη Βουκολική Ευτοπία στην Πολιτική Ουτοπία. Μια μελέτη των Εκλογών του Βιργιλίου*, Αθήνα.

Πολυμεράκης, Φ. Κ. (1998), «Δ. Μ. Αυσόνιου *Ephemeris*: ερμηνευτική προσέγγιση», *Δωδώνη (Φιλολογία)* 27: 255-303.

_____ (1999), «Προβλήματα χρονολόγησης του *Opusculum ephemeris* του Δέκιμου Μάγνου Αυσονίου», *Ελληνικά* 49: 29-47.

Φυντίκογλου, Β. Α. (2007), *Βιργιλίου Βουγονία. Το επύλλιο του Αριστα*ίου *(Γεωργικών IV 281-558). Κείμενο – Μετάφραση – Ερμηνεία*, Αθήνα.

Χούκη Μαρίνα
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια – Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών
marinaxouki@gmail.com

Ο έρως ως αγών στον Οβίδιο: Σύγκριση των ερωτικών ιστοριών του Ιππομένη και της Αταλάντης (Οβιδ. *Μετ*. 10. 560-707) και του Ακόντιου και της Κυδίππης (Οβιδ. *Ηρ*. 20-21)

Λέξεις – Κλειδιά: Ιππομένης, Αταλάντη, Ακόντιος, Κυδίππη, Οβίδιος

Αντικείμενο της παρούσας επιστημονικής εργασίας αποτελεί η συγκριτική εξέταση της ερωτικής διεκδίκησης σε δύο ερωτικές ιστορίες, όπως αυτές παρουσιάζονται από τον Οβίδιο. Πρόκειται για την ιστορία του Ιππομένη και της Αταλάντης όπως παρουσιάζεται στο δέκατο βιβλίο των *Μεταμορφώσεων* (10. 560-707) και την ιστορία του Ακόντιου και της Κυδίππης όπως παρουσιάζεται στην εικοστή και στην εικοστή

πρώτη επιστολή των *Ηρωίδων*. Στόχος είναι η εν γένει παρουσίαση κοινών δομικών στοιχείων ως προς τα οποία οι δύο ιστορίες ομοιάζουν ή και εν μέρει διαφοροποιούνται, όπως τις πραγματεύεται ο ίδιος συγγραφέας, με έμφαση στην εξέταση της ανταγωνιστικής ιδιότητας της ερωτικής διεκδίκησης. Αλλά στοιχεία υπό εξέταση είναι η απεικόνιση του γάμου, η χρήση του μήλου και η επικοινωνία μεταξύ του άνδρα και της γυναίκας. Ακόμη, αναλύεται συγκριτικά η σκιαγράφηση των χαρακτήρων, και εξετάζεται ο ρόλος των θεών και των αντιζήλων.

Για την εξέταση των κεντρικών ζητημάτων εστίασα κατ' αρχάς στα ίδια τα λογοτεχνικά κείμενα. Αξιοποιήθηκαν κριτικές και ερμηνευτικές εκδόσεις των *Μεταμορφώσεων* (Anderson 1970; Νικολόπουλος 2004; Tarrant 2004) και των *Ηρωίδων* (Kenney 1996; Μιχαλόπουλος 2014). Μελετήθηκαν, επίσης, άρθρα και μονογραφίες σχετικά με θεματικά, τεχνικά και γλωσσικά στοιχεία των κειμένων (Fabre-Serris 2016; Nesholm 2009), όπως επίσης και με διακειμενικά σύμβολα ανά τη λογοτεχνική παράδοση (Rosenmeyer 1996; Ziogas 2021).

Καινοτομία της εργασίας αποτελεί η σύγκριση κατ' αποκλειστικότητα των δύο συγκεκριμένων μυθικών ιστοριών με την ειδική επισήμανση της αγωνιστικής ιδιότητας του έρωτα εντός ενός διαφορετικού πλαισίου σε κάθε ιστορία. Με αφορμή αυτό το κοινό χαρακτηριστικό εξετάζονται λεπτομερώς οι ομοιότητες ή αποκλίσεις των δύο ιστοριών, σχετικά με τη θέση και τον ρόλο των ανδρών και των γυναικών στην ερωτική διεκδίκηση. Τα στοιχεία αυτά εξετάζονται υπό έμφυλη οπτική για τη διαπίστωση της ορισμένης ιδεολογίας στην απεικόνιση αυτών των χαρακτήρων από τον Οβίδιο.

<u>Ενδεικτική βιβλιογραφία</u>

Anderson, W. S. (1972), *Metamorphoses: Books 6-10,* Norman.

Barchiesi, A. (1993), «Future Reflexive: Two Modes of Allusion and Ovid's Heroides», *HSPh* 95: 333-365.

Barringer, J. M. (1996), «Atalanta as model: the hunter and the hunted», *ClAnt* 15(1): 48-76.

Fabre-Serris, J. (2016), «The ars rhetorica. An Ovidian remedium for Female furor? » στο P. Hardie (ed.), *Augustan Poetry and the Irrational,* Oxford, 170-186.

Faraone, C. (2004), *Αρχαία Ελληνική Ερωτική Μαγεία*, (μτφρ. Μ. Παπαθωμόπουλος), Αθήνα.

Fratantuono, L. M. (2014), «Apples for Atalanta: a reading of "Priapea" c. 16», *BStudLat* 44(1): 21-32.

Kenney, E. J. (1970), «Love and Legalism: Ovid, Heroides 20 and 21», *Arion* 9 (4): 388–414.

_____ (1996), *Ovid: Heroides XVI-XXI*, Cambridge.

McKinley, K. (2001), *Reading the Ovidian heroine: "Metamorphoses" commentaries 1100-1618*, Leiden.

Μιχαλόπουλος, Α. Ν.(2014), *Οβίδιος, Ηρωίδες 20-21: Ακόντιος και Κυδίππη*, Αθήνα.

Nesholm, E. J. (2009), «Inscribed consent: Reading, writing, and performative speech in Heroides 20», *SyllClass* 20: 53-70.

Νικολόπουλος, Τ. (2004), *Οβιδίου, Μεταμορφώσεων: βιβλίο δέκατο*, Αθήνα.

Rosenmeyer, P. A. (1996), «Love Letters in Callimachus, Ovid and Aristaenetus or the Sad Fate of a Mailorder Bride», *MD* 36: 9-31.

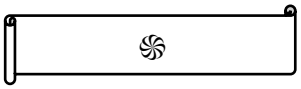

Βιογραφικά σημειώματα εισηγητών

Η **Αγόρη Βασιλική** σπούδασε Κλασική Φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, όπου συνέχισε τις μεταπτυχιακές σπουδές της με ειδίκευση στην Λατινική Φιλολογία. Αυτή τη στιγμή είναι Υποψήφια Διδάκτωρ Λατινικής Φιλολογίας του ιδίου Πανεπιστημιακού Ιδρύματος. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα στρέφονται κυρίως σε ζητήματα πρόσληψης, μεταφρασεολογίας, καθώς και μεταφραστικής θεωρίας και πράξης. Εκπονεί διατριβή στην οποία ασχολείται με τις ελληνικές μεταφράσεις του Ορατίου που εκπονήθηκαν τον 19ο αιώνα.

Ο **Γιώργος Αντωνόπουλος** είναι κλασικός φιλόλογος και εργάζεται στη μέση εκπαίδευση στο Αρσάκειο Γυμνάσιο και στο Αρσάκειο Λύκειο Θεσσαλονίκης. Παράλληλα εκπονεί τη διδακτορική του διατριβή με θέμα: «Ο Αριστοτέλης στους *Δειπνοσοφιστές* του Αθήναιου από τη Ναυκράτιδα», στο τμήμα φιλολογίας του Ε.Κ.Π.Α. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα εστιάζουν στη φιλοσοφία της κλασικής αρχαιότητας, στην αρχαία ελληνική ιστορία και στην εξέλιξη της πολιτικής σκέψης κατά την κλασική και κατά την ελληνιστική εποχή. Έχει εκδώσει άρθρα, διηγήματα και επιστημονικές εργασίες σε φιλολογικά και λογοτεχνικά περιοδικά.

Ο **Ευάγγελος Βλάχος** είναι απόφοιτος του Τμήματος Φιλολογίας, κλασικής ειδίκευσης, της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος κλασικής ειδίκευσης του ίδιου τμήματος. Είναι επίσης Υποψήφιος Διδάκτορας Λατινικής Φιλολογίας του Τμήματος Φιλολογίας του ΕΚΠΑ και υπότροφος Ι.Κ.Υ., με τίτλο διατριβής: «Ερμηνευτικό Υπόμνημα στο πρώτο βιβλίο της *Αινειάδας*». Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα περιστρέφονται γύρω από το έπος, τόσο της αρχαϊκής και ελληνιστικής εποχής (Όμηρος, Ησίοδος, Απολλώνιος Ρόδιος), όσο και της αυγούστειας περιόδου (Βεργίλιος, Οβίδιος), την τραγωδία, την ελεγειακή, βουκολική (Θεόκριτος, Βεργίλιος) και λυρική ποίηση (Οράτιος).

Mathilde Bru, after receiving her BA in Classics from the University of Cambridge, completed her masters, also in Classics, at Cambridge. She then went on to start her PhD at University College London, and is now in her third year. The title of her PhD is ‘A socio-linguistic study of variation and change in the Greek lexicon of the Postclassical Period.’ Her research aims to examine the factors that drive lexical variation and change in Greek, by considering the synchronic variation and diachronic

changes that occurred in the post-classical period, and to establish the principles driving these changes.

Η **Λαμπρινή Γερογιάννη** είναι απόφοιτος της Ειδίκευσης της Κλασικής Φιλολογίας του Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Είναι μεταπτυχιακή φοιτήτρια του ΠΜΣ "Κλασική Φιλολογία" (ειδίκευση: Λατινική Φιλολογία) του ίδιου Τμήματος και στην παρούσα περίοδο εκπονεί τη Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία (Μ.Δ.Ε.) της, με θέμα: «*Alcestis Barcinonensis*: μία ποιητολογική προσέγγιση». Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζονται στη λατινική ποίηση της Ύστερης Αρχαιότητας.

Η **Φωτεινή Γκοτζαμπασοπούλου** είναι απόφοιτη του προπτυχιακού και του μεταπτυχιακού τμήματος Κλασικής Φιλολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ). Είναι Υποψήφια Διδάκτωρ Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας στο ΕΚΠΑ με θέμα διατριβής την «Αιμομιξία στην Αρχαία Ελληνική και Ρωμαϊκή Λογοτεχνία». Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα είναι: Αρχαία Ελληνική Τραγωδία, Αρχαίο Ελληνικό Έπος, Ρωμαϊκό Έπος, Ρωμαϊκή Λυρική Ποίηση, Πρόσληψη Αρχαίας Ελληνικής και Ρωμαϊκής Λογοτεχνίας.

Η **Κωνσταντίνα-Χριστίνα Ευσταθιάδη** είναι αριστούχος απόφοιτη Κλασικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών και πλέον βρίσκεται στο δεύτερο έτος του Π.Μ.Σ. «Λογοτεχνία, Σκέψη και Πολιτισμός στον Ελληνορωμαϊκό Κόσμο» του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Ενδιαφέρεται κυρίως για τη μελέτη κειμένων από τη Ρωμαϊκή εποχή και την Ύστερη Αρχαιότητα υπό τη σκοπιά κυρίως της έμφυλης ανάγνωσης, κάτι που έχει την ευκαιρία να μελετήσει στο Π.Μ.Σ στο οποίο βρίσκεται.

Ο **Κωνσταντίνος-Μάριος Ζαφειρόπουλος** σπούδασε Κλασική Φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Πατρών (2014-2018) και ολοκλήρωσε με «Άριστα» το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Κλασικής Ειδίκευσης: Σύγχρονες προσεγγίσεις στα κείμενα: αναγνώσεις και ερμηνείες (2018-2020) του ιδίου Τμήματος. Πλέον είναι Υποψήφιος Διδάκτωρ Κλασικής Φιλολογίας και Φιλοσοφίας στο Τμήμα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντά εστιάζονται στα πεδία της φιλοσοφίας, της ψυχολογίας και της ψυχοθεραπείας και στις μεταξύ τους διασχέσεις. Μελετά και αντιλαμβάνεται την ηθική-πρακτική φιλοσοφία, όχι απλώς ως μία *τέχνην*

τοῦ βίου αλλά και ως μία μορφή *θεραπείας* της ανθρώπινης ψυχής. Εκπονεί διεπιστημονική Διδακτορική Διατριβή με θέμα: «Η Φιλοσοφία της Επιμέλειας του Εαυτού κατά τον 1ο και 2ο μ.Χ. αιώνα και η Γνωσιακή Συμπεριφορική Ψυχοθεραπεία (CBT): ανθρώπινος ψυχισμός, μαθητεία, θεραπεία».

Ο **Κωνσταντίνος Κακατσίδας** είναι απόφοιτος του Τμήματος Φιλολογίας του ΕΚΠΑ (κλασική κατεύθυνση). Τον Οκτώβριο του 2021, ύστερα από εισαγωγικές εξετάσεις, ξεκίνησε τη φοίτησή του στο ΠΜΣ Κλασικής Φιλολογίας του ΕΚΠΑ, «Δέξιππος» (λατινική κατεύθυνση). Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα αφορούν στη ρωμαϊκή ιστοριογραφία της αυτοκρατορικής περιόδου.

Ο **Φραγκίσκος Κακίας**, απόφοιτος του τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, είναι Μεταπτυχιακός Φοιτητής του τμήματος Φιλολογίας του ΕΚΠΑ και στελεχώνει το ΠΜΣ «Δέξιππος», με ειδίκευση στα Λατινικά. Έχει εκπονήσει εργασίες σχετικά την ποίηση του Οβιδίου και το Αρχαϊκό Έπος, ενώ αυτήν την περίοδο ασχολείται με το Μεταγενέστερο Λατινικό Έπος, το ρ. Μίμο και Παντομίμα, το Αττικό Δίκαιο και το έργο του Ηροδότου.

Ο **Κοσμάς Κοψάρης** σπούδασε Κλασική Φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στη Μεσαιωνική και Νέα Ελληνική Φιλολογία και στη συνέχεια εκπόνησε Διδακτορική Διατριβή στην ίδια ειδίκευση στο ίδιο Τμήμα. Είναι μέλος της Συντακτικής Επιτροπής του βραβευμένου Επιστημονικού Περιοδικού *Πρεβεζάνικα Χρονικά*. Είναι κριτικός λογοτεχνίας, εστιάζει ερευνητικά στη σύγχρονη γαλλική, ιταλική, ισπανική και νεοελληνική ποίηση. Το θέμα της υπό εκπόνησης Διατριβής του είναι: «Η κινηματογραφική και μεταφραστική πρόσληψη του *Satyricon* του Πετρωνίου: Η περίπτωση του Fellini και του Άρη Αλεξάνδρου».

Ο **Κωνσταντίνος Λαβδανίτης** είναι αριστούχος πτυχιούχος του Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (2020). Από το 2021 φοιτά στο Π.Μ.Σ. Κλασικής Φιλολογίας «Δέξιππος» του ΕΚΠΑ με ειδίκευση στη Λατινική Φιλολογία. Κύρια ερευνητικά του ενδιαφέροντα αποτελούν η ποίηση της ύστερης ρεπουμπλικανικής περιόδου, καθώς και η ιστοριογραφία των πρώιμων αυτοκρατορικών χρόνων. Επί του παρόντος εκπονεί τη διπλωματική του εργασία με θέμα: «Velleii Paterculi *Historia Romana* (§1.1-18): εισαγωγή, κείμενο, μετάφραση, σχόλια».

Michele-Ambrogio Lanza is PhD student (second year) at University of Salerno (Italy), working on a project about natural phaenomena in middleplatonis. He got his bachelor degree in 2018 with a thesis on the delphic theology in Plutarch and a MA degree with a thesis on Plutarc's natural science. He collaborates with the Centro Study Scholè-scuola di alta formazione R. Bodei.

Ο **Άγγελος Μαλισόβας** ολοκλήρωσε τις προπτυχιακές του σπουδές με ειδίκευση την Κλασική Φιλολογία, καθώς και τις μεταπτυχιακές του σπουδές στη Λατινική Φιλολογία, στο Τμήμα Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Αυτή τη στιγμή είναι Υποψήφιος Διδάκτορας Λατινικής Φιλολογίας, και η διατριβή του, με τίτλο «Boethii, *De Institutione Musica*: *collatio, editio*, και υπομνηματισμός του πλήρους corpus μέσω υπολογιστικής αντιπαραβολικής ανάλυσης» αντιμετωπίζει ζητήματα ενσωμάτωσης γλωσσολογικής, παλαιογραφικής, και κωδικολογικής πληροφορίας σε ένα μοντέρνο, ψηφιακό, και τεχνοκρατικό περιβάλλον.

Adam McIlroy is an MLitt student in Classics at the University of St Andrews, specialising in Latin literature. In his thesis, he will focus on depictions of laughter in Petronius's *Satyrica*. Prior to undertaking his present Masters degree, he earned a BA in English Literature & Legal studies, and an MLitt in Creative Writing, both from the University of Aberdeen.

Ο **Μιλτιάδης Γ. Μιχαλακάκης** σπούδασε στο τμήμα Φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης με ειδίκευση στην Κλασική Φιλολογία (2018-2022, Βαθμός: Άριστα), στο οποίο συνεχίζει μεταπτυχιακές σπουδές στην Λατινική Φιλολογία (2022-), όντας πρωτεύσας στις εισαγωγικές εξετάσεις. Παράλληλα, σπουδάζει Αγγλική Γλώσσα και Λογοτεχνία στο Αμερικανικό Κολλέγιο Θεσσαλονίκης (2020-), με πλήρη υποτροφία διδάκτρων, κατόπιν γραπτού διαγωνισμού υποτροφιών. Τα κύρια ερευνητικά του ενδιαφέροντα βρίσκονται στον χώρο της συγκριτικής γραμματολογίας και της λογοτεχνικής θεωρίας, με κύρια αντικείμενα μελέτης και εφαρμογής την λατινική και την αγγλόφωνη λογοτεχνία.

Η **Κωνσταντίνα Μπάρκα** είναι αριστούχος απόφοιτη του Τμήματος Κλασικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών. Φοιτά στο ΠΜΣ "Κλασική Φιλολογία" του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων λαμβάνοντας υποτροφία από το Κληροδότημα

«Σπυρίδωνος Φ. Αντύπα Υπέρ της Κεφαλληνίας». Στα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εμπίπτουν η θρησκεία και η Αττική Κωμωδία και στη διπλωματική της εργασία μελετά τις προσευχές και τις κατάρες στις *Θεσμοφοριάζουσες* του Αριστοφάνη.

Η **Ιωάννα Μπατσαλιά** είναι απόφοιτη Κλασικής Φιλολογίας του τμήματος Φιλολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και μεταπτυχιακή φοιτήτρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Κλασικής Φιλολογίας «Δέξιππος» του ίδιου πανεπιστημίου. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα στρέφονται στην επική και ελεγειακή ποίηση της αυγούστειας περιόδου, καθώς επίσης και το ρωμαϊκό θέατρο.

Despoina Neophytou is a PhD Candidate in Classics at the University of Ioannina. She had graduated with a BSc degree in Classical Studies from the University of Cyprus, in 2018, and received her MSc degree in Classics from the University of Edinburgh, in 2019. Her research interests include gender studies, gender in Latin literature, legal terminology in Latin literature and Ovid. Her PhD thesis is titled 'Taking Amor to Court: Gendered Crimes in Ovid'.

Mike Norris is a PhD candidate at University College Dublin. He holds a BSc (physics and maths) and a BA (Italian studies and Latin) from UCD, and an MPhil in Classics from Trinity College Dublin. His research interests include early Christianity, time and cosmology in Late Antiquity, and the Roman economy. He is currently researching aspects of time in the sermons of Zeno of Verona.

Η **Ντούμα Σταυρούλα** είναι υποψήφια διδάκτωρ Κλασικής Φιλολογίας στο Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών. Ολοκλήρωσε τις προπτυχιακές και μεταπτυχιακές της σπουδές στο τμήμα Κλασικής Φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Η διατριβή της έχει τίτλο: «Ο κόσμος των επιθέτων. Χρήση και λειτουργία του επιθέτου στην ελληνιστική εξαμετρική ποίηση». Ερευνητικά της ενδιαφέροντα αποτελούν η ποίηση της ελληνιστικής εποχής και ιδιαίτερα το έπος και η εξαμετρική ποίηση.

Ο **Βασίλειος Παπαγεωργίου** σπούδασε Κλασική Φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων [BA 2019 / MA 2022 (ειδίκευση: Λατινική Φιλολογία)] και πλέον είναι Υποψήφιος Διδάκτωρ Λατινικής Φιλολογίας του ίδιου ιδρύματος. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα εστιάζονται κυρίως στη μελέτη της ρωμαϊκής ερωτικής ελεγείας

(ειδικότερα με ζητήματα μεταφραστικής θεωρίας και πράξης των ελληνικών μεταφράσεων των κειμένων αυτών). Στην διδακτορική του διατριβή ασχολείται με τις ελληνικές μεταφράσεις ρωμαϊκής ερωτικής ελεγείας κατά τον 19ο αιώνα.

Η **Ελένη Παπαδημητρίου** είναι απόφοιτη Κλασικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (2020) και από το 2021 είναι Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Κλασικής Φιλολογίας (ειδίκευση στην αρχαία ελληνική φιλολογία) του ίδιου Πανεπιστημιακού Ιδρύματος. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα στρέφονται κυρίως γύρω από τη μελέτη της υπομνηματιστικής γραμματείας των ελληνιστικών χρόνων, της ελληνιστικής ποίησης και των αρχαίων επιστημών (αστρονομία). Εκπονεί διπλωματική εργασία με θέμα: «Ο διάλογος φιλολογίας και επιστήμης στο έργο *Τῶν Ἀράτου καὶ Εὐδόξου Φαινομένων ἐξήγησις* του Ιππάρχου».

Marina Pavlidou-Elamin is a PhD candidate in the Department of Greek and Latin at UCL. She holds an MA in Classics with distinction from UCL and a BA in Greek Philology with first-class Honours from AUTh. Her main interests include ancient Greek literature, classical reception studies, gender, sexuality, and, in particular, the reception of Sappho and the female-centredness of her poetry. She is currently conducting research on “Sappho and the Senses”. In the past two years, she co-organised and hosted the UCL Lyceum Classics Community Seminar.

Η **Αλέξια Τρίγκη** είναι Υποψήφια Διδάκτωρ του Τμήματος Κλασικής Φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Σπούδασε Κλασική Φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (ΒΑ, 2019) και στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΜΑ, 2022). Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται κυρίως στο αρχαίο δράμα, καθώς και στην αρχαία φιλοσοφία και ιατρική. Το θέμα της υπό εκπόνηση διατριβής της είναι: "Η γυναικεία μανία" στην αρχαία ελληνική τραγική σκέψη.

Ο **Ευάγγελος Τσούμπος** σπούδασε Κλασική Φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (ΒΑ 2021) και πλέον είναι Μεταπτυχιακός Φοιτητής Κλασικής Φιλολογίας (με ειδίκευση στην Αρχαία Ελληνική Φιλολογία) του ίδιου ιδρύματος. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα άπτονται στη μελέτη της Αρχαίας Ελληνικής Τραγωδίας και κειμένων της Ύστερης Αρχαιότητας πάνω σε ζητήματα πρόσληψης (εσωτερική ποιητική, μεταφραστική θεωρία και πράξη, σκηνοθετικά προβλήματα). Στην διπλωματική του

εργασία ασχολείται με τη μεταφραστική ποιητική του Φώτου Πολίτη στον *Οἰδίποδα Τύραννο*.

Η **Μαρίνα Χούκη** είναι απόφοιτη του τμήματος Φιλολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, στην κατεύθυνση των κλασικών σπουδών. Από τον Οκτώβριο του 2021 είναι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο πρόγραμμα «Λογοτεχνία, σκέψη και πολιτισμός στον ελληνορωμαϊκό κόσμο» του ίδιου Πανεπιστημίου και εκπονεί τη διπλωματική της εργασία με θέμα «Μητέρες και μητριές στις *Ηρωίδες* του Οβιδίου».